

16 april 2010

ADVOCATENBLAD 5

In bestuursrecht kan burger te weinig uitrichten

Hoog tijd voor
rechtvaardigheidstranche
in Awb

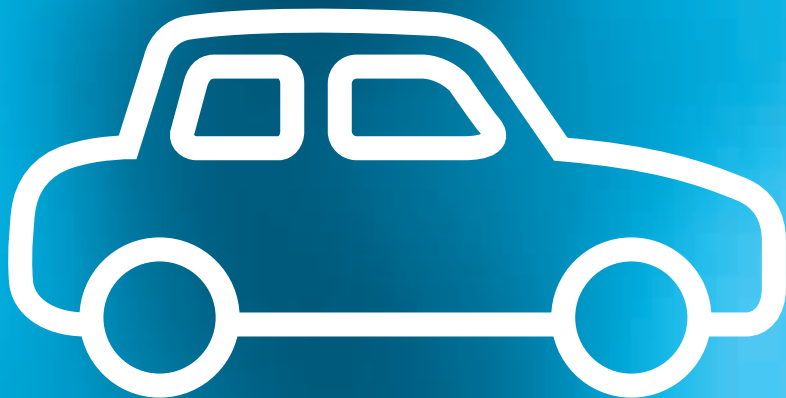
*Kellermann
over kansen
voor de balie*

*De TBS-er
en zijn
advocaat*

*Kritiek op
afwijzing wet
affectieschade*

*De genoegens
van de
ijdelheid*

Naaast

Als advocaat heb je veel aan je hoofd. Dossiers lezen. Cliënten te woord staan. Zittingen. Schikkingen. Grote kans dat u zich niet dagelijks bezighoudt met uw autoverzekering. Bij Niehoff Werning & Kooij vinden we het een uitdaging om onze cliënten een zo scherp mogelijk tarief voor te kunnen leggen. Dankzij een afspraak met een gerenommeerde maatschappij kunnen wij advocaten een aanvangskorting bieden van 65 procent op hun autoverzekering. U vindt dat ook de moeite waard? Bel ons dan voor een advies op maat.

Autoverzekering? Kijk op www.nwk.nl

**Hoe dan ook,
Niehoff Werning & Kooij staat naast je.**

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Omslagartikel

146

Burger en bestuursorgaan hebben **in het bestuursrecht te ongelijke posities**. Daarom moeten het gelijkheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel in de Awb worden opgenomen.

Interview

142

Joanne Kellermann ging na twintig jaar advocatuur naar de Nederlandsche Bank. Van daaruit ziet ze dat de roep om verantwoording gouden kansen schept voor de advocatuur.

Actualiteiten

132

Advocaten en deskundigen zijn onaangenaam verrast door de **afwijzing van het wetsvoorstel affectieschade**. 'Onbegrijpelijk!' Verzekeraars komen nu zelf met een regeling.

131
.....

Van de deken

Als een advocaat zijn cliënt niet adviseert bij keuzes die de wet hem laat, **tbs-onderzoek weigeren** bijvoorbeeld, dan schiet hij te kort.

133
.....

Column

Het sociaal contract is opgezegd, vreest columnist Veenendaal: geen tijd meer **om bruggen te slaan**.

134
.....

Actualiteiten

Inzake toezicht voorziet deken Loozbach een verschuiving in de bemiddelende rol van de **lokale dekens**.

135
.....

Actualiteiten

'Voor de buitenwacht gaat het niet alleen om wie de beste is, maar ook om **wie je het beste kunt mijden**.'

137
.....

Actualiteiten

Films over internationale tribunalen tonen de fragiliteit van het **internationaal strafrecht**.

153
.....

Rechter schrijft

Alleen zwijgers griepen over vergadercultuur, schrijft de rechter in zijn **apologie van de ijdelheid**.

Verder...

Het Kantoor houdt zich aan afspraken 136 » Agenda 138 » Brieven over recensie 35 jaar sociale advocatuur en afscheidinterview Willem Bekkers 141 » Transfers 154 » Tucht recht 156
Personeelsadvertenties in dit nummer op p. III

Omslagfoto:
Werry Crone,
Hollandse Hoogte

Colofon

90e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tucht recht

Redactie
mr. L. Bakers
mr. K. A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M. R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C. C. Oberman
mr. G. J. van Oosten
mr. M. A. R. C. Padberg
mr. L. H. Rammeloo
mr. drs. Th. C. van Schagen
mr. P. H. E. Voité

Eindredactie
Linus Hesselink

Redactionele bijdragen
Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl.
Informatie:
Linus Hesselink,
070-378 93 59,
070-335 35 95
Het schrijven van redactionele bijdragen levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers
Lucinda Jones (uitgever)
Sandra Kroon (directeur
BU Legal & Tax)

Beeldredactie
Charlotte Helmer

Orderredactie
Hedy Jak, Lars Kuipers,
Tatiana Scheltema,
Trudeke Sillevius Smitt

Vormgeving
Dimdim, Den Haag

Illustratie
Floris Tilanus

Correctie
Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk
Senefelder Misset,
Doetinchem

Digitaal archief
Advocatenblad sinds 1996
www.advocatenorde.nl,
voor houders van het
(gratis) Balienetcertificaat

Advertenties
www.bereikdejurist.nl
Veerle Sanderink,
Accountmanager
v.sanderink@sdu.nl,
Tel. 070-378 03 50 of
06-229 480 84
Inzendtermijn:
afl. 6: 23 april 2010
afl. 7: 14 mei 2010

Abonnementen
Adreswijzigingen van
advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen
€ 222,60 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40). Studenten 50% korting, losse nummers: € 31,80 (incl. btw).
Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

ISSN 0165-1331

Nederlandse
Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

'Winst onder druk door nieuwe carrièrewensen'

Kantoren zullen moeten accepteren dat jonge advocaten niet langer vijf of zes dagen per week keihard willen werken, ook als dat op termijn ten koste gaat van de winstgevendheid. Jonge advocaten ambiëren minder vaak dan vroeger het partnerschap; ze kiezen niet meer automatisch voor een hele beroeps-carrière in de advocatuur, maar hebben het idee dat ze na hun veertigste bijvoorbeeld willen overstappen naar een multinational of de overheid. Dat zegt Rob van Otterlo, bijzonder hoogleraar Organisatie van de Juridische Dienstverlening

aan de Universiteit van Amsterdam en verbonden aan de Nederlandse Orde van Advocaten.

Van Otterlo publiceerde in maart in *FD Outlook* over de veranderende carrièrewensen van jonge advocaten. 'Dertigers hebben een heel andere carrière-attitude', aldus Van Otterlo in een interview met BNR Nieuwsradio. 'De *work-life balance* is veel belangrijker geworden.' Ten koste van de vakinhoudelijke kwaliteit van de advocatuur hoeft dat volgens hem overigens niet te gaan. 'Ook in vier dagen kun je een uitstekend jurist

worden', aldus Van Otterlo. Vooral grote en middelgrote commerciële kantoren doen er volgens hem goed aan 'heel goed te kijken naar de nieuwe generatie professionals'. Juist die kantoren houden volgens Van Otterlo vaak nog vast aan de traditionele loopbaanplanning, waarbij advocaat-stagiaires eerst de inhoudelijke kneepjes van het vak leren, zeven tot tien jaar keihard werken en dan de stap naar het partnerschap maken of het kantoor verlaten. (LK)

'Bonafide bedrijven soms dupe carousel-fraude'

Bonafide ondernemingen kunnen ongemerkt worden betrokken bij carousel-fraude met btw. Als de Belastingdienst later verhaal komt halen, moeten zij aannemelijk maken dat zij niet wisten of konden weten dat zij een schakel waren in de carousel. Redmar Wolf, advocaat en fiscalist bij Baker & McKenzie Amsterdam, heeft hierover de afgelopen jaren voor cliënten discussies moeten voeren met de Belastingdienst. In andere zaken werkte hij samen met de Belastingdienst bij het ontrafelen van btw-carroussels. Wolf promoveerde deze week op een analyse van de wet- en regelgeving inzake carousel-fraude. Bij deze fraude brengt een malafide onderneming btw in rekening bij de verkoop van goederen zonder deze later af te dragen aan de fiscus. De fiscus betaalt de btw wel terug aan de afnemer die de btw aan de verkoper heeft betaald. De Belastingdienst moet de betaling en de teruggave later controleren. Volgens Wolf is het probleem dat de betaling en de teruggave niet zijn gekoppeld. Wolf: 'De Europese Commissie onderzoekt nu of dat technisch mogelijk is.' (Lex van Almelo)

Commissievoorzitter Kortmann:

'Stage-opleiding veel te vrijblijvend'

'De huidige opleiding van de stagiaire is te vrijblijvend en te weinig gestructureerd, zeker na het eerste jaar. De Grotius-opleiding kan als voorbeeld dienen: het is niet sympathiek, al dat verplichte huiswerk, maar het is wel effectief.' Deze krasse uitspraken deed de Nijmeegse rector-magnificus Bas Kortmann eind maart tijdens een bijeenkomst in Den Haag ter gelegenheid van

de dekenwissel Bekkers-Loorbach. Kortmanns uitlatingen zijn frapant omdat de Orde-commissie waarvan hij voorzitter is pas in de zomer met voorstellen komt voor hervorming van de stageopleiding. En Kortmann liet het niet bij een tipje van de sluier. 'De discussie is nog open, maar uit het bestaan van de Law Firm School blijkt dat kantoren de huidige opleiding niet

goed vinden. De universiteiten zullen de opleiding niet uitbreiden, dus de kantoren zullen het moeten doen. Wie dat betaalt is een tweede, al zullen niet alle kantoren dat kunnen trekken. Je zou de scholing in elk geval over de drie jaar moeten uitsmeren. En met de benaming zou je voor cliënten duidelijk moeten maken dat een stagiaire nog geen volledige advocaat is.' (LH)

Advisering over puntwaardigheid cursussen ook bij landelijke orde

Advocaten kunnen bij twijfel over de vraag of cursussen en opleiding punten opleveren, dit jaar ook terecht bij de landelijke Orde. Bij onzekerheid konden ze de lokale orde al om advies vragen. Sinds de inwerkingtreding van de nieuwe Verordening op de vakbekwaamheid op 1 januari wordt van advocaten verwacht in eerste instantie zelf in te schatten of een opleiding bijdraagt aan hun kennis en kunde. Dit leidt met name in Amsterdam tot

een toevloed van adviesaanvragen omtrent de waardering van de opleiding. Ook opleidingsinstituten zelf gingen 'shoppen' bij lokale raden. Adjunct-secretarissen trokken daarom aan de bel bij de landelijke orde, die tot voor kort de waardering van de opleidingen organiseerde. Afgesproken is nu dat advocaten bij twijfel ook terecht kunnen bij de landelijke orde. De afspraak geldt als een overgangsregeling voor dit jaar.

Van de deken

Jan Loorbach

De tbs'er en zijn advocaat

Verdachten weigeren hun medewerking aan onderzoek dat moet leiden tot een advies aan de hand waarvan de rechter bepaalt of sprake is van een 'gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens' op grond waarvan een tbs-maatregel is gerechtvaardigd. Een afschuwelijk geval leidde onlangs tot een geslaagd burgerinitiatief en dus tot agendering in de Kamer.

Ruim vijftien jaar geleden is al wettelijk geregeld dat de tbs-maatregel bij een dergelijke weigering zonder voorafgaand onderzoek kan worden opgelegd; er moet dan wel zo veel mogelijk gezocht zijn naar andere relevante informatie. Maar makkelijker wordt het met een weigering voor de rechter natuurlijk niet.

Nu wordt advocaten aangewreven dat zij hun cliënten adviseren om medewerking aan een tbs-onderzoek te weigeren. Voor een dergelijk verwijt is geen plaats.

Bij ernstige en schokkende delicten met onnoemelijk leed is het terecht dat de maatschappij resoluut en met zware maatregelen reageert. Daarvoor mobiliseert die maatschappij een stoet van actoren die zijn toegerust met aanzienlijke bevoegdheden en instrumenten. Daartegenover heeft de verdachte vaak alleen zijn advocaat. En die is ervoor om samen met hem te bepalen wat onder de gegeven omstandigheden zijn belang is. Als de wet aan de verdachte de ruimte laat om medewerking aan tbs-onderzoek te weigeren, dan is er ruimte voor een keuze en de advocaat heeft dan de taak de voors en tegens van de alternatieven met zijn cliënt op een rij te zetten. Doet hij minder, dan schiet hij tekort.

Dat een cliënt die verkiest te weigeren een persoon is die 'zonder behandeling nooit meer op de maatschappij mag worden losgelaten' (iets wat we afgelopen weken in de media konden horen) kan heel goed waar zijn, maar dat is een stelling waar die andere actoren – onder wie dus de wetgever – wat mee moeten, en niet – in elk geval niet in eerste instantie – de advocaat en zijn cliënt.

De tbs-advocatuur ziet en erkent het belang en de waarde van de behandeling ten volle. Tbs'ers die na voltooiing van hun behandeling weer terugkeren in de maatschappij hebben een relatief lage recidivescore. Dat is goed voor de tbs'er en dat is goed voor de maatschappij. Maar de zeer lange duur van de behandeling, gepaard aan grote onzekerheid over het moment van afronding; de groeiende instroom in de uitzichtloze long stay; het 'knijpen' in het verlofbeleid en de lage behandelintensiteit: dat zijn omstandigheden waarover een advocaat zijn cliënt dient voor te lichten.

Verbetering van het op zichzelf zo waardevolle tbs-instrument is in het belang van alle partijen en zal de beduchtheid voor het ondergaan ervan verminderen. Aan die verbetering willen advocaten graag hun medewerking verlenen; zo ook de Orde.

Bezuinigingsplan Minder controle op toevoegingsdeclaraties

Vermindering van de controle op toevoegingsdeclaraties door de Raad voor Rechtsbijstand! Maar ook bevrozen of verlagen van de vergoedingen voor toevoegingen en het schrappen van rechtsbijstand voor zaken als rijden onder invloed of drugsbezit. Deze en andere, leuke en minder leuke bezuinigingsmaatregelen hebben ambtenaren bedacht om te bezuinigen op de gefinancierde rechtshulp. De ideeën maken deel uit van het totale pakket van mogelijke bezuinigingen dat op 1 april jl. werd gepresenteerd.

Rechtstreeks echtscheiding aanvragen bij de rechter zonder tussenkomst van een advocaat is een ander idee waar de ambtelijke werkgroepen mee zijn gekomen. Een opvallend idee is het vragen van een eigen bijdrage voor rechtsbijstand aan asielzoekers, of het vaststellen van een maximumbedrag aan rechtsbijstand waarop asielzoekers aanspraak kunnen maken. Het kabinet neemt tot en met de verkiezingen geen standpunt in over de bezuinigingsvoorstellen. (LK)

Familiejournaal vervangt schriftelijke bericht rechtbank

Met ingang van 1 februari 2010 werd het Familiejournaal via het Digitaal loket rechtspraak opengesteld voor de advocatuur. Daarnaast werd de advocatuur nog per brief door de rechtbank geïnformeerd, maar vanaf 1 mei 2010 kunnen advocaten alleen nog het Familiejournaal raadplegen en zullen zij geen berichten meer

van de rechtbank ontvangen op het gebied van echtscheiding, verdeling en verrekening, voorlopige voorzieningen en alimentatie. Er worden dan alleen nog ontvangstbevestigingen bij de indiening van een verzoekschrift, oproepen voor een zitting, een mediationaanbod en beschikkingen verzonden.

Aanwijzing Rechtsbijstand bij politieverhoor

Op 1 april is de Aanwijzing Rechtsbijstand bij politieverhoor in werking getreden. Volgens de aanwijzing moet de politie een verdachte altijd wijzen op zijn recht om vóór

het eerste inhoudelijk verhoor een raadsman te raadplegen. Bij de zwaardere A- en B-zaken op het bureau, bij de lichtere C-zaken telefonisch.

Verzekeraars onderzoeken
mogelijkheid regeling buiten wet

Verbijstering over afwijzing wetsvoorstel affectieschade

Het afkeuren van het wetsvoorstel affectieschade door de Eerste Kamer ontvangt weinig begrip van letsel-schade-advocaten en -deskundigen: 'Onbegrijpelijk' en 'verbijsterend'. Verzekeraars kijken nu of ze zelf tot een regeling kunnen komen om een vergoeding te geven aan mensen die een naaste hebben verloren als gevolg van bijvoorbeeld een verkeersongeval of geweldsdelict.

Foto: Bert Splietz / Hollandse Hoogte

.....
'Familieleden en partners van slachtoffers vinden het buitengewoon onrechtvaardig dat ze niet als slachtoffer worden erkend'
.....

.....
Lars Kuipers
orderedacteur
.....

Het wetsvoorstel affectieschade had al een lange politieke geschiedenis voordat een meerderheid van CDA, VVD en de kleine christelijke partijen het op 23 maart in de Eerste Kamer wegstemde. In 2005 ging de Tweede Kamer unaniem akkoord. Na een eerste behandeling in de Eerste Kamer in 2006 kwam er wetenschappelijk onderzoek naar de maatschappelijke behoefte aan een vergoeding voor affectieschade als gevolg van

overlijden of ernstig, blijvend letsel. Dat onderzoek, uitgevoerd door de Vrije Universiteit Amsterdam, toonde aan dat die behoefte er is.

Een meerderheid van de Eerste Kamer verwierp het wetsvoorstel mede uit angst dat het zou bijdragen aan een claimcultuur. Een ander belangrijk argument was dat een genormeerde vergoeding ontoereikend zou zijn om het leed in individuele gevallen te compenseren. Rob van de Beeten, CDA-senator: 'Bij mij in de buurt gebeurde in 2004 een dodelijk ongeval waarbij een jongen van twaalf op de fiets werd meegesleurd door

een vrachtwagen, omdat hij met zijn voorwiel net iets te ver de weg op stak. De vrachtwagenchauffeur zat daar zo mee dat hij drie weken later kwam te overlijden aan een hartaanval. Moet je als overheid de pretentie hebben dit soort zaken te willen regelen en dit soort leed te vertalen in wetgeving of financiële vergoedingen? Hier schieten recht, overheid en wetgeving simpelweg tekort.'

Bovendien denkt Van de Beeten dat het wetsvoorstel de deur zou openzetten naar een claimcultuur. 'Ik ben niet zo naïef te denken dat het hierbij blijft als je zo'n regeling ontwerpt.'

'Nederland maakt een slechte beurt', zegt daarentegen Marco Zwagerman, voorzitter van de vereniging van Advocaten voor Slachtoffers van Personenschade. Hij wijst op de omringende landen die allemaal een regeling voor affectieschade kennen. 'Ik ben hier echt opgewonden over. Mensen begrijpen dit niet. Die denken dat je recht hebt op smartengeld als je kind wordt doodgereden. "Nee", moet je dan zeggen, "misschien hebt u recht op shockschade als u het zelf hebt gezien". Alsof je geen shock hebt als tien minuten later een agent bij je aanbelt om het je te vertellen. Juist het

Column

Harry Veenendaal

Cohenzovoort

Den Haag, 9 juni 2010. Verblind door ijdelheid, altruïsme of een banale drang naar macht lijken lijsttrekkers zoals Cohen en Wilders niet in staat om de ad-hoc-teneur van polemieken, defaultisme of sektarisch optimisme te kunnen ontstijgen zonder in nietszeggende algemeenheden te vervallen. De hofstad barst dezer dagen uit haar voegen van de naïeve bruggenbouwers die, verenigd onder hun vaandeldrager Cohen, in de opmaat naar de verkiezingen 'de kloof met de burger gaan slechten'. Velen hebben echter allang het sociaal contract, zoals omschreven door de rechtsfilosofen Rousseau en Rawls, met de overheid opgezegd. Grote groepen burgers zijn op drift. Gevolg is dat ons een ernstige sociale loutering – banlieuïsme – staat te wachten. Onvermijdelijk, volgens Nietzsche en Von Creveld.

De crux wordt gevormd door de groep lagere en middeninkomens bestaande uit bescheiden neringdoenden die een salaris tot anderhalf keer modaal verdienen. Deze groep belastingbetalers wordt verhoudingsgewijs steeds kleiner en alsmat militanter omdat zij ingeklemd zit tussen grosso modo twee parasiterende groepen. Aan de bovenzijde door zichzelf exorbitant belonende dienstverleners zoals bankiers, makelaars, zelfstandig gevestigde huisartsen, gerechtsdeurwaarders en advocaten (voornamelijk partners): de *upperclass*. Aan de onderzijde door een steeds grotere groep inactieve 'kwetsbare' uitkeringsgerechtigden en andere afhankelijken, de *underclass*. De lagere en middeninkomens betalen dus in feite twee rekeningen: die van de economische crisis veroorzaakt door delen van de *upperclass* en het steeds grotere appèl op de sociale voorzieningen door de *underclass*.

De lagere en middeninkomens accepteren dit steeds minder en de latente onvrede zoekt aanleidingen waarbij iedere vorm van solidariteit is ingeruild voor rauw de facto eigenbelang. Omdat Balkenende niet langer beklijft, zijn velen daarom bij de volgende verkiezingen toe aan iets Wilders. De kolderieke Limburger met zijn achtkoppige PVV-fractie van *Bierkellerkämpfer* is een tamelijk treurige maar onschuldige exponent hiervan. Overigens net als Cohen, die voornamelijk door de *underclass* en bepaalde elite *angehörigen* als messiaanse druïde wordt gezien om een onhoudbare maatschappelijke status quo als heilige graal te verdedigen. 'De boel bij elkaar houden', heet dat.

Wat Cohen miskent is dat zodra een sociaal contract wordt opgezegd, de aan de overheid afgestane individuele vrijheid – bijvoorbeeld het recht op eigenrichting – wordt teruggenomen. Op vele internetfora wordt opgeroepen om 'als burger het recht weer in eigen hand te nemen'. Stadscommando's worden ingesteld, burgerwachten georganiseerd of individuele beveiligingsbedrijven ingehuurd om buurten te beschermen. Politici anticiperen hierop met zwaardere straffen, uitbreiding van het recht op zelfverdediging of burgers zelfs de strafmaat mede te laten bepalen. Tevergeefs.

Gelukkig heeft de beoogde PvdA-premier zijn vergezichten met ons gedeeld: 'debatteren, bruggen slaan, geen taboes, schutterputjes verlaten en nu echt de zaken aanpakken' oftewel: Job Cohenzovoort, Cohenzovoort.

leed rondom de slachtoffers, het leed bij familieleden en partners, is het meest verschrikkelijke dat je kan overkomen. Mensen vinden het buitengewoon onrechtvaardig dat ze niet als slachtoffer worden erkend.'

Erkenning

Hoogleraar privaatrecht Arno Akkermans van de Vrije Universiteit, die het onderzoek naar een regeling voor affectieschade deed waar de Eerste Kamer om vroeg, is 'verbijsterd' door de afwijzing van het wetsvoorstel. 'Het gaat hier om mensen die het allerergste is gebeurd wat je maar kan overkomen, mensen van wie een kind of partner om het leven is gekomen of levenslang gehandicapt is; mensen aan wie ons rechtssysteem helemaal niets te bieden heeft en die daar soms helemaal in vast lopen. We hebben het deze mensen zelf gevraagd in ons onderzoek, en het was niet makkelijk om voldoende respons te vinden. Dat onderzoek is gedaan volgens de regelen der kunst en er komt ondubbelzinnig uit dat het wetsvoorstel voorziet in een behoefte. Het gaat om een symbolisch bedrag, dat erkenning biedt voor het verlies dat mensen hebben geleden. Het is waar dat een kleine minderheid zegt: "Dit maak je niet goed met geld". Maar dat de vergoeding van affectieschade bij wet is geregeld, betekent nog niet

dat je erom moet vragen.' Akkermans constateert dat het onderwerp affectieschade 'politiek morsdood' is. 'Als dit de bezwaren zijn, kan ik niet bedenken hoe een wetsvoorstel er dan wel uit moet zien.'

Eigen regeling

Theo Kremer, directeur van de stichting Personenschade Instituut van Verzekeraars, had ook graag een duidelijk genormeerd wetsvoorstel gewild. 'Wij hadden al eerder vastgesteld dat de premieconsequenties van zo'n regeling beperkt zouden zijn. Zo'n helder voorstel voorkomt dat mensen allerlei omwegen gaan verzinnen om tot schadevergoeding te komen. Ik begrijp niet dat senatoren bang zijn voor een claimcultuur. Zo'n duidelijk genormeerd voorstel voorkomt dat juist. En nu zul je zien dat mensen proberen de regeling voor shockschade op te rekken om een vergoeding voor affectieschade te krijgen.'

Kremer overlegt nu met de verzekeraars om te zien of de branche buiten de wet om met een regeling kan komen. 'De eerste reacties zijn positief. Het moet wel mogen van de Nederlandse Mededingingsautoriteit. We zullen zo'n regeling waarschijnlijk wel beperken tot gevallen waarin iemand is overleden. Dat voorkomt discussies over het criterium ernstig en blijvend letsel.'

(advertenties)

Juridisch vertaalwerk?

www.balance2.nl

Docters en dekens

Deken Loorbach ziet verschuiving in bemiddelende rol 'oliermannetjes'

.....
Trudeke Sillevius Smitt

De bemiddelende rol van de lokale dekens werkt volgens adviseur Docters van Leeuwen beter en discipline-render dan hij had gedacht. 'Daar moeten we zuinig op zijn', aldus de onderzoeker in zijn rapport over het toezicht op de advocatuur, dat hij 8 april jl. presenteerde. Daarin noemt Docters de bemiddelende rol van de deken zelfs als een van de redenen waarom in de advocatuur geen 'AFM-achtige' extern toezichthouder moet worden ingevoerd. Bij de officiële overhandiging van het rapport zei algemeen deken Jan Loorbach dat advocaten en vooral dekens en oud-dekens trots zijn dat Docters van Leeuwen in het instituut van de deken een uniek instrument heeft aange-troffen om een beroepsgroep 'geolied te laten draaien'. 'Als lokale deken heb ik mij inderdaad vaak een olieman-netje gevoeld', aldus Loorbach tijdens de persconferentie. Tegelijkertijd omarmt de Algemene Raad het idee van Docters van Leeuwen dat de deken minder 'broederlijk' en meer 'vaderlijk' of zelfs 'bovenmeesterlijk' zou moeten worden. Daartoe zou de deken boetes moeten kunnen uitdelen als bijvoorbeeld de opleidingsverplichting niet is nagekomen, of de financiële verantwoording niet wordt

aangeleverd. En de dekens zouden bij elke klacht die zij doorgeleiden naar de raad van discipline een standpunt moeten innemen over de vraag of de klacht gegrond is en zo ja, welke sanctie zou moeten worden opgelegd.

Niet bang

Verliezen advocaten zo niet het veilige gevoel dat ze bij de deken terecht kunnen met problemen en conflicten? Met andere woorden: gaat de vertrouwelijke en bemiddelende rol die nu juist zo wordt geprezen niet verloren als de lokale dekens dergelijke bevoegdheden krijgen? Loorbach is er niet bang voor: 'Ik geloof niet dat het gevaarlijk is die weg op te gaan, maar ik zie wel een zekere verschuiving. Ik denk dan met name aan het voorstel dat de lokale deken bij het doorgeleiden van klachten naar de raad van discipline altijd een dekenstandpunt moet innemen. Maar de volgordelijkheid der dingen zal het afschrikwekkende effect hiervan naar mijn verwachting beperken. Als een cliënt bij de deken klaagt, gaat die eerst op zoek naar een oplossing, zonder dat hij een oordeel geeft. Pas als de bemiddelingsfase achter de rug is en niets heeft opgeleverd, moet hij zijn oordeel geven.'

Acceptgiro's

De sanctiebevoegdheden die Docters van Leeuwen aan de

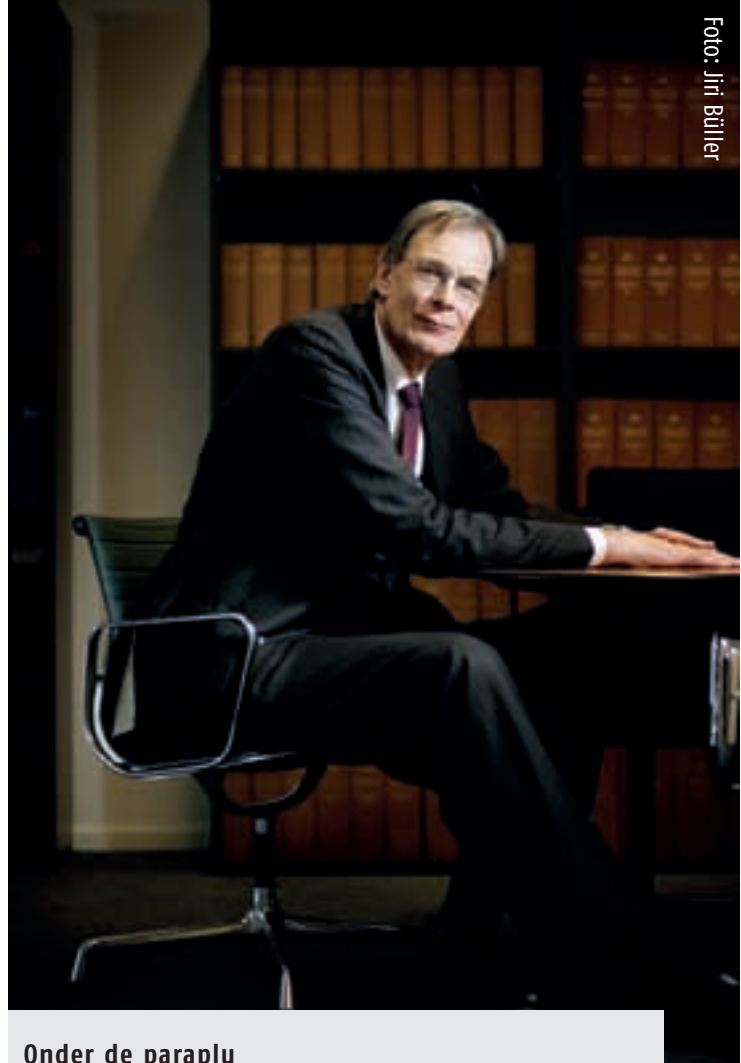

Foto: Jiri Büller

Onder de paraplu

In zijn onderzoeksrapport werpt Docters van Leeuwen de vraag op wie zich eigenlijk met recht advocaat mag noemen: 'Is iemand die zich twintig jaar geleden heeft laten inschrijven op het tableau, die nu alleen maar adviezen geeft en nooit meer een rechtszaal van binnen ziet, nog een advocaat? Of is hij een "gewoon" juridisch adviseur, die "schuilt" onder de paraplu van geheimhoudingsplicht en verschooningsrecht?' Volgens Docters van Leeuwen moet over deze vragen een 'weliswaar fundamentele maar niet langdurige discussie' worden gevoerd.

Tijdens de persconferentie merkte deken Jan Loorbach 'terzijde' op dat het voor de toegankelijkheid van de advocatuur nodig is dat advocaten alle soorten diensten aanbieden, die klanten binnen de grenzen van het toelaatbare vragen. 'Dat advocaten hun diensten over zo'n enorme bandbreedte aanbieden is dus eerder een vervulling van de opdracht van de Advocatenwet dan een probleem'. Dat klinkt als eerste aanzet voor de discussie die Docters van Leeuwen wenst.

dekens zou willen toekennen ziet Loorbach niet als een gevaar. 'De sancties in de administratieve sfeer hebben denk ik geen nadelig effect op de status van de deken als vertrouwenspersoon. Je moet dat meer zien als acceptgiro's die vanuit het bureau van de Orde worden verzonden. Wat ons betreft krijgt de deken niet de mogelijkheid een advocaat

te schrappen. En schorsing zou de deken niet als sanctie, maar alleen als ordemaatregel moeten kunnen toepassen, als dat nodig is omdat een advocaat de praktijk niet goed kan voeren.'

Het rapport van Docters van Leeuwen is te lezen op advocatenorde.nl.

Stand van de Advocatuur 2010

Het belang van lijstjes

In aanwezigheid van tientallen bestuurders van advocatenkantoren presenteerde Uitgeverij KSU op 26 maart jl. *de Stand van de Advocatuur 2010*. Hoewel het thema van de middag was 'de advocatuur na de crisis' bleek het toch meer te gaan om 'de lijstjes'.

.....
Leonie Rammeloo
redactielid

De president van de Algemene Rekenkamer, drs. Saskia Stuiveling, nam het eerste exemplaar van de *Stand van de Advocatuur 2010* in ontvangst en merkte direct fijntjes op dat de lijstje niets over de kwaliteit van de advocatuur zeggen, 'zeker niet wanneer ze intern worden opgesteld'. Belangrijker vindt zij de blik van buitenstaanders op de advocatuur. In dat kader hoopt ze dat de advocatuur signalen van buiten tot zich door laat dringen. Als vice-voorzitter van de (grotendeels externe) Raad van Advies van de Orde – volgens haar 'de buitenboordmotor van de Orde' – hoopt zij dat de advocatuur voldoende duwtjes in de goede richting krijgt.

Stuiveling verwees naar de zorg- en onderwijssector, waarin het inmiddels gewoon is dat visitatie- en inspec-

tier rapporten (over scholen, ziekenhuizen, verzorgingstehuizen) worden gepubliceerd. De ranglijsten die op basis daarvan gemaakt worden komen de transparantie en vergelijkbaarheid binnen de branche ten goede. Immers: 'Voor de buitenwacht gaat het niet alleen om wie de beste is, maar ook wie je het best kunt mijden'. Misschien worden onder druk van de publieke opinie ook de beoordelingen en de lijstjes over de advocatuur openbaar. Met een knipoog naar de inspectierapporten over de Nederlandse verzorgingstehuizen onderstreepte zij dat de buitenwacht ook wil weten 'hoeveel pyjamadagen de Nederlandse advocatuur kent'.

Gezien het recente onderzoek van de Universiteit Groningen, vallen de toegankelijkheid, vindbaarheid en klantvriendelijkheid van de advocaat behoorlijk tegen. De advocatuur moet zelf aan de slag om dit beeld te veranderen, aan de hand van het Groningse onderzoek en de aanbevelingen van Docters

Saskia Stuiveling

Foto's: Willy Stingerland

Het panel over de crisis

van Leeuwen. Het is volgens Stuiveling beter om zelf de baas over de verandering te zijn, dan dat deze extern wordt opgedrongen.

Vóór deze – wijze – woorden van Stuiveling had Pablo van Klinken, directeur KSU, de middag jolig ingeleid. Zijn boodschap was dat de advocatuur er anno 2010

.....
'Hoeveel pyjamadagen kent de advocatuur?'

goed voorstaat: ondanks de teruggelopen transactiemarkt bieden de insolventierecht-, de arbeidsrecht- en de procespraktijk meer werk dan voorheen. Bij thuiskomst viel dit optimisme van Van Klinken overigens moeilijk te rijmen met de kop in het economiekatern van *NRC Handelsblad* diezelfde middag: 'Grote advocatenkantoren krimpen door crisis', een bericht dat was gebaseerd op een persbericht van Van Klinkens eigen KSU.

Vroege dood

Na Stuiveling's voordracht vond een paneldiscussie plaats, die qua tijdsduur maar niet qua inhoud de hoofdmoot vormde van de middag. Drie advocaten en een bedrijfsjurist bespraken

de kansen en bedreigingen in de advocatuur na de kredietcrisis. De 'discussie' (aldus het programma) liep over twee sporen, die weinig met elkaar van doen hadden, behalve dat ze waren uitgezet door oud-deken Leo Spigt. Het eerste spoor, de invloed van de ideeën van Susskind over innovatie in de advocatuur op de advocatenpraktijk, kwam weinig uit de verf en stierf een vroege dood met de opmerking van panellid Richard Klatten (Kennedy Van der Laan), dat weliswaar advocaten behoudend zijn, maar dat de meeste bedrijfsjuristen nog veel conservatiever zijn, omdat zij afkomstig zijn van de ouderwetse advocatenkantoren.

Het tweede spoor zag op een mogelijk equivalent van de gefinancierde rechtshulp, die overigens volgens Leo Spigt voor particulieren nu goed loopt, tenzij er iemand 'aan de knoppen zit' om nieuwe bezuinigingen door te voeren. Hij pleitte voor rechtshulp voor mkb'ers, die een gewoon advocatentarief niet kunnen betalen. Van de populatie van 7000 toevoegingsadvocaten zouden er 3000 aan de slag moeten om voor een uurtarief van € 100 mkb'ers te helpen. Daarop haastten Bas-Boris Visser (Clifford Chance) en Richard Klatten zich om te zeggen dat hun respectievelijke kan-

toren gráág maatschappelijk verantwoord bezig zijn en dus mensen ter beschikking stellen voor dergelijke initiatieven.

Kort daarna relativeerde Visser zijn gretigheid met de opmerking dat de Clifford-stagiaires alleen inzetbaar zijn op terreinen waarin ze zijn opgeleid en dus ‘een familiezaak gewoon ontzettend slecht zouden behandelen’. Fred van der Drift, bedrijfsjurist bij Siemens, relativeerde het hele stelsel en zei dat er in de Nederlandse rechtshulp sprake is van klassenjustitie. Terwijl in de gezondheidszorg niet acceptabel wordt gevonden dat

de (inmiddels: spreekwoordelijke) ziekenfondspatiënt alleen bij de huisarts terecht kan en de beter verzekerde patiënt een specialist mag raadplegen, bestaat door het uitgekilde systeem van gefinancierde rechtshulp en de hoge tarieven in de commerciële advocatuur wel degelijk een verschil in de toegang tot het recht. Zo eindigde het gesprek over gefinancierde rechtshulp – in een zaal waarin vooral vertegenwoordigers van de commerciële advocatuur zaten.

Zandlopers

De beste patroon was toen aan de beurt: mr. Bisschop

van Dommerholt advocaten (zie het vorige nummer van dit blad voor een interview met hem) ontving de prijs uit handen van landelijk deken Jan Loorbach. En ter afsluiting vond de jaarlijkse prijsuitreiking van ‘de gouden zandlopers’ plaats. Helaas werd niet duidelijk hoe de jury én de bezoekers van advocatie.nl tot het bepalen van het ‘meest innovatieve advocatenkantoor (Kennedy)’, het ‘meest veelbelovende startende advocatenkantoor (Six)’ en de ‘meest veelbelovende jonge advocaat (Sophie Prent)’ waren gekomen. Een gemiste kans. Andere prijzen worden op basis van de

.....
‘Voor de buitenwacht gaat het niet alleen om wie de beste is, maar ook wie je het beste kunt mijden’

statistiek (de lijstjes!) toegerekend, waaronder het ‘snelst groeiende kantoor’ (Teekens Karstens) en het ‘kantoor met de meeste vrouwelijke compagnons’ (Pels). Geestig was dat niemand van ‘het grootste kantoor’ (De Brauw) bij de prijsuitreiking aanwezig was. Wat zegt dit over het belang van lijstjes?

Het kantoor

houdt zich aan afspraken

Dolph Stuyling de Lange

Op 9 november jl. spraken in een kerkje in Bussum managing partners van advocatenkantoren over de vraag hoe de juiste balans kan worden gevonden tussen gezamenlijke focus en individuele vrijheid van partners. Bestuursleden worstelen met die vraag: ten eerste zijn ze niet opgeleid om een lastige organisatie te leiden. En bovendien is het vinden van die balans gecompliceerd. Doen ze weinig of niets, dan krijgen ze het (terechte) verwijt dat ze waardeloze bestuurders zijn. En grijpen ze fors in, dan krijgen ze het (eveneens terrechte) verwijt dat ze de noodzakelijke autonomie van professionals om zeep helpen.

In de bijeenkomst bepleitte Steven Schuit als inleider de noodzaak van gezamenlijke focus. De tijd is voorbij – zo zei hij – van individuele professionals, met het kantoor als gezamenlijk dak maar verder weinig samenwerking en geen gezamenlijke strategie. Het werd tijd voor ‘accountability’: afspraak is afspraak. Dus als je samen een strategie hebt uitgestippeld, moet iedereen zich daaraan houden, ook de meest winstgevendende partner. Alleen zo kun je werken aan een kantoor dat echt specialiseert, samenwerkt en dat een herkenbare identiteit heeft, onder meer tegenover cliënten.

Winfried van den Muijzenbergh vond dat wel zinvol maar waarschuwde dat echte

kwaliteit toch betrokkenheid en passie van de individuele advocaten vereist. Wat dat betreft is er sinds Cicero niet veel veranderd. Als je ze in een (strategische) dwangbuis wringt, verliezen ze die kwaliteiten. Er zijn grote organisaties in overvloed waar dat wordt bewezen. Dus je moet de autonomie van de individuele advocaat respecteren en ze met zachte hand overtuigen van de gewenste richting.

De juiste balans tussen gezamenlijke focus en individuele autonomie verschilt van kantoor tot kantoor. Je kunt echter veilig stellen dat de meeste advocatenkantoren te veel aan de kant van de autonomie zitten: ‘Vrijheid, blijheid’ en ‘Het

.....
Gouden tip: vind voor het kantoor de juiste balans tussen anarchie en kadaverdiscipline

gaat toch al jaren goed’. Maar IBM en KLM laten zien wat er gebeurt wanneer je geconfronteerd wordt met gefocuste concurrentie: schijnbaar onaantastbare marktpositie ging verloren aan Dell en EasyJet/Ryanair.

De conclusie zal dus meestal zijn: werken aan focus. Partners houden aan afspraken. Maar voorzichtig: geen dwangbuis. Menig bestuurder zal in dat kerkje in Bussum een schietgebedje hebben gedaan om steun en wijsheid.

Filmfestival Camera Justitia

Internationaal strafrecht nog fragiel

Het internationale strafrecht krijgt steeds meer voet aan de grond, laten twee films bij het MTM-festival in Den Haag zien. Maar met de equality of arms is het nog slecht gesteld.

.....
Tatiana Scheltema
Orderredacteur

Tegen het eind van de film *Mugabe and the White Man* gebeurt waar je al de hele film bang voor was: de 78-jarige hoofdrolspeler Mike Campbell, zijn vrouw en hun schoonzoon worden op gruwelijke wijze in elkaar geslagen door aanhangers van Zanu-PF, de partij van de Zimbabwaanse president Robert Mugabe. Van Campbell worden alle vingers gebroken, zijn schoonzoon loopt ernstig hoofdletsel op.

Campbell is een witte Afrikaanse boer die zijn land in 1984 kocht van de Zimbabwaanse overheid. Diezelfde overheid dreigt nu zijn land af te pakken, alleen omdat hij wit is. Campbell weigert mee te werken aan het omstreden landonteigeningsprogramma van Mugabe en daagt hem voor

het tribunaal van de South African Development Community, dat mede door Zimbabwe werd opgericht. Maar Mugabe is niet van plan voor dit internationale rechtscollege te buigen: zijn advocaten traineren de zaak uitentreure en verlaten zelfs demonstratief de rechtszaal als hen een zoveelste verzoek om uitstel wordt geweigerd. Politieke leiders als Mugabe lijken nog altijd te denken dat ze boven de wet staan.

Dat Campbell zijn zaak uiteindelijk wint is wellicht gedeeltelijk te danken aan de beelden van de mishandelde oude man en zijn familie die in de rechtszaal worden vertoond. En de film won vorige week de Camera justitiaprijs op het Movies that Matter Festival in Den Haag. De film toont hoe

fragiel het internationale strafrecht nog maar is.

Gesloten enveloppen

Een andere film op dat festival liet zien dat het met de equality of arms bij een internationaal tribunaal niet per se goed gesteld is. *War Don Don* ('de oorlog is voorbij') van de Amerikaanse jurist en filmmaker Rebecca Richman Cohen volgt het proces van Issa Hassan Sesay, voormalig strijder van het Revolutionary United Front (RUF), een rebellenleger zonder duidelijke ideologie dat in de jaren 1991-2002 een bloederige burgeroorlog ontketende in Sierra Leone. Het RUF dwong de bevolking tot slavernij in de diamantmijnen, ronselde en drogeerde kindsoldaten, en was berucht om het afhakken van handen en voeten. Sesay heeft zich overgegeven aan het tribunaal als deel van vredesonderhandelingen en hoopt om die reden strafvermindering te krijgen – tevergeefs.

De rule of law blijkt iets te kosten. In een straatarm land als Sierra Leone is de instelling van een internationaal tribunaal niet zonder economische betekenis. De totale kosten van het Hof zijn 225 miljoen dollar, betaald

door de VN. De lokale bevolking verwelkomt het tribunaal ook om die reden: met de komst van het SCSL zullen ook de NGO's terugkeren naar Sierra Leone, waardoor de economische situatie zal verbeteren. Maar het ruime budget van het tribunaal wordt door de aanklagers van het tribunaal ook gebruikt om de getuigen à charge schadeloos stellen voor hun medewerking aan het proces. Gesloten enveloppen gaan van hand tot hand en niemand weet wat erin zit. Wayne Jordash, advocaat van Sesay, stelt deze praktijk aan de orde bij de rechters maar krijgt meermalen nul op het rekest. Schadeloosstelling van de getuigen is niet meer dan een procedure waar niks achter zit, vinden de rechters.

'Zou jij veroordeeld willen worden op grond van een getuigenis die op die manier is verkregen?', vraagt Jordash retorisch. Wat opdoemt is een beeld van een tribunaal dat drijft op de gedrevenheid van de aanklagers: een gezelschap oudere, blanke heren die tegen elke prijs 'gerechtigheid' komen brengen. De vraag of het internationale strafrecht met die praktijk gediend is, wordt terecht gesteld.

**RECHT IN FILM EN
BEELDDE KUNST**

Op **woensdag 21 april** van 17.00-19.00 uur vindt aan de Universiteit van Amsterdam de tweede bijeenkomst van de driedelige serie 'De verbeelding van het recht' plaats. Centraal staan onder andere de vragen: hoe maken filmmakers gebruik van emotie bij de verbeelding van het recht? Onder welke voorwaarden mogen visualisaties en reconstructies in de rechtszaal worden toegelaten? Op woensdag 28 april van 17.00-19.00 uur vindt de derde bijeenkomst plaats. De beeldende kunst geeft informatie over het recht en de rechtspleging door de eeuwen heen. Welk symbool kiezen schilders? Hoe kan het recht op een doek worden verbeeld? Op beide avonden spreekt Inge van der Vlies, hoogleraar staats- en bestuursrecht en kunst en recht.

Toegang gratis, aanmelden vooraf via www.spuiz5.nl.

DOORWERKING EVRM

Bij de Stichting Zeeuwse Meesters spreekt op **donderdag 22 april**, 16.00 uur, prof. mr. Fried van Hoof, sinds 1985 hoogleraar internationaal recht in Utrecht en ook als docent verbonden aan de Roosevelt Academy, over de doorwerking van het EVRM op verschillende rechtsgebieden. De lezing is ook een voorbereiding op de uitreiking van de Four Freedoms Award op 29 mei in Middelburg, die gaat dit jaar naar het Europese Hof voor de rechten van de Mens.

Plaats: Waterschap De Zeeuwse Eilanden, Kanaalweg 1, 4337 PA Middelburg; deelname is kosteloos; aanmelden: hjb@justionadvocaten.nl.

**VERDRAG VAN LISSABON
IN WERKING**

Het Europa Instituut van de Universiteit Utrecht organiseert op **dinsdag 27 april** een studiemiddag over 'Het Verdrag van Lissabon in werking: eerste ervaringen, praktijken en verwachte ontwikkelingen'.

Rechtsbescherming en de werking van het Handvest voor de Grondrechten; prof. Francois Kristen over het Europese strafrecht na Lissabon; prof. Katarina Boele-Woelki over de veranderingen in het Europese familierecht; dr. Saskia Lavrijssen over Diensten van Algemeen economisch belang en dr. Ton van den Brink over typen wetgeving.

Locatie: Achter Sint Pieter 200, Utrecht; 13.00-17.00; € 145; aanmelden via [Magda Roos, m.roosAuu.nl](mailto:Magda.Roos@m.roosAuu.nl) of 030-2537047; informatie: www.uu.nl/europainstituut.

**WERELD IE DAG-
BORREL**

Op **woensdag 28 april** organiseert de redactie van de IE-site Boek9 weer de jaarlijkse Wereld IE Dag Borrel. Geen lezingen of debatten, alleen 'eenvoudig napleiten, heimelijk solliciteren, bespreken en besproken worden'.

Eenieder is na aanmelding welkom bij Ribbert Advocaten, Herengracht 514, Amsterdam; aanmelden via redactie@boek9.nl

**SCHADE VAN GEORGANI-
SEERDE MISDAAD**

Op **woensdag 19 mei** 2010 organiseert CIROC (Centre for Information and Research on Organised Crime) een seminar over de schade van georganiseerde misdaad teweeg? En in hoeverre wordt er bij het stellen van beleidsprioriteiten en bij het wegen van de ernst van concrete zaken rekening met de schade gehouden? Deze vragen staan onder andere centraal. Zowel wetenschappers als praktijkmensen spreken, vanuit internationaal vergelijkend perspectief. Zo gaat Roger Bos, plaatsvervangend hoofdofficier van justitie van het Landelijk parket, in op het wegen van schade in de Nederlandse opsporings- en vervolgingspraktijk.

Plaats: Raadzaal van de Universiteit van Utrecht; € 220; aanmelden voor 5 mei via www.ciroc.nl.

**VRIJ VERKEER VAN
DIENSTEN**

Vorig jaar berichtten de media over de Limburgse aspergeteelster die een groot aantal Polen liet werken onder zeer slechte arbeidsomstandigheden. Arbeidsomstandigheden waren ook reden voor de stakingen van het schoonmaakpersoneel bij de NS. In beide situaties bestaat er een spanning tussen vrije concurrentie en de bescherming van de werkende. Hierover spreekt Teun Jaspers, emeritus hoogleraar Arbeidsrecht en Sociaal Beleid, op **donderdag 29 april** 2010, van 16.00 tot 18.00 uur, Drift 21 te Utrecht. Hij behandelt recente ontwikkelingen van de Europese regelingen en marges tot enerzijds bevordering van het vrij verkeer en anderzijds bescherming van werkenden tegen 'levelling down' van voorwaarden waaronder werk verricht wordt.

Deelname is gratis; aanmelden uiterlijk 23 april 2010 o.v.v. uw naam, bedrijfsnaam/organisatie en e-mailadres, bij: [drs. Judith Bouwhuis, j.bouwhuusAuu.nl](mailto:drs.Judith.Bouwhuis@j.bouwhuusAuu.nl); 030-2537060; meer informatie: www.uu.nl/europainstituut

STUDIEMIDDAG GBA

Op **10 juni** a.s. zal om 14.00 uur de jaarlijkse studiemiddag van de Vereniging voor Familie en Jeugdrecht worden gehouden over de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens. Ronald Zijlstra, beleidsmedewerker bij de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken, zal ingaan op de gegevens die in de GBA worden opgenomen. Een tweede spreker zal vanuit het agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten ingaan op de manier waarop het gebruik en betrouwbaarheid van die gegevens door de hele overheid is georganiseerd.

Plaats: Van Hooffzaal, ministerie van Justitie te Den Haag, voorafgegaan door de algemene ledenvergadering van de vereniging om 13.00 uur. Deelname is gratis voor leden, voor anderen € 40; aanmelding via www.fjr.nu

**ZORG OM DE
JEUGDZORG**

Op **vrijdag 23 april** 2010 van 15.30 tot 17.00 uur wordt op de Rotterdamse universiteit het boek *Zorg om de jeugdzorg* gepresenteerd, samengesteld door Jolande uit Beijerse, Katja Logtenberg en Marjolein Rietbergen. Aansluitend spreken diverse betrokkenen uit de advocatuur, de rechterlijke macht en de jeugdzorg over de ontwikkelingen in de praktijk van de jeugdzorg. Het boek is onder meer het resultaat van het congres *Zorg om de Jeugdzorg* uit 2009. Het eerste exemplaar wordt aangeboden aan Cora van Steenderen, vice-president van de rechtbank Rotterdam. Belangstellenden zijn welkom, wel aanmelden via zorgomdejeugdzorg@gmail.com.

**BUITENLANDSE
ADVOCATEN GEVEN
GRATIS ADVIES**

Advocaten uit 35 landen waaronder China, Brazilië, Zuid-Afrika, Frankrijk, Bahrein, Rusland, Australië en de Verenigde Staten komen op **27 mei** in Amsterdam bijeen in het kader van een bijeenkomst van de *Cicero League of International Lawyers*. De netwerkbijeenkomst in het Krasnapolsky Hotel is bedoeld voor binnen- en buitenlandse ondernemingen en ondernemersorganisaties die juridisch advies nodig hebben op het gebied van ondernemings- en vastgoedrecht. Het Cicero netwerk bestaat uit kantoren die in het ondernemings- en vastgoedrecht zijn gespecialiseerd.

Aanmelden via www.bierman.nl.

Nieuwe deken laveert soepel

De eerste vergadering van het College van Afgevaardigden onder leiding van de nieuwe deken verliep in goede sfeer. Hier de onderwerpen die niet elders in dit blad al werden besproken.

.....
Trudeke Sillevius Smitt
vakredacteur

Kosten advies Docters

De kosten van het advies van Docters van Leeuwen vielen hoger uit dan verleden jaar begroot. Een week voor de vergadering had de deken de afgevaardigden al een e-mail gestuurd: 'Over de kosten van het onderzoek en advies leefden in uw College vele vragen. U heeft uiteindelijk, maar niet van harte, ingestemd met het bedrag van ongeveer € 80.000 euro als fixed fee. Ik moet u melden dat deze kosten zijn overschreden, met € 14.400.' Door het pijnpunt vooraf zo duidelijk te benoemen haalde algemeen deken Loorbach bij voorbaat de angel uit de discussie. Wel sprak het College zijn ongenoegen uit: 'hoezo fixed fee'? Volgens

de deken was de Algemene Raad 'reisgenoot geweest op de tocht': men had gezien dat Docters van Leeuwen meer werk verrichtte dan voorzien en niet gezegd dat hij moest stoppen want het was allemaal nuttig. De vergadering gaf daarop de Algemene Raad – met een voor de notulen gehandhaafd bezwaar van de delegatie Den Bosch – de ruimte de rekening te betalen.

Niet-advocaten in bestuur

Naar aanleiding van het voorstel tot wijziging van de Verordening op de praktijkrechtspersoon vroegen verschillende afgevaardigden of er nu werkelijk behoefte bestond aan de mogelijkheid niet-advocaten in het bestuur van advocatenkantoren te benoemen. De Algemene Raad meent dat deze behoefte wel degelijk bestaat. Tot verbazing van verschillende afgevaardigden

bleek de 'buitenbestuurder' in diverse arrondissementen al voor te komen. De lokale ordes gedogen dit omdat expertise op het gebied van met name financiën, marketing en HR op het hoogste niveau in de organisatie wordt gewenst, aldus AR-lid Kleyn. De delegatie uit Den Haag stelde voor benoeming van een niet-advocaat te onderwerpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht. En bij voormalige advocaten zou een tuchtrechtelijke maatregel als schorsing of schrapping wel, maar een lichtere sanctie geen beletsel moeten zijn. De AR komt in de volgende Collegevergadering met een aangepast voorstel.

Nummerherkenning

AR-lid Jan Leliveld vertelde dat er in ieder geval geen depot van 'geblokkeerde' gesprekken komt, en dat een nieuwe regeling niet in de plaats komt van de bestaande wettelijke 'filters' tegen gebruik van geheimhoudersgesprekken. Heikel punt blijft dat het lastig is de nummers van geheimhouders en niet-geheimhouders in alle gevallen te scheiden. Mede daardoor kunnen advocaten niet altijd met een geheim-

houdersnummer bellen. Justitie wil niet akkoord gaan met de formulering dat advocaten 'zoveel mogelijk gebruik zullen maken van' geheimhoudersnummers; dat zou 'altijd, behoudens overmacht' moeten zijn. En dat is weer onaanvaardbaar voor AR en College. Het College toonde zich tevreden over de ferme opstelling maar was minder blij dat Leliveld had toegezegd een deel van de kosten te betalen.

Interview Bekkers

En dan was er de reactie van Loorbach op het interview dat voormalig deken Willem Bekkers na zijn aftreden aan het tijdschrift *Mr.* had gegeven. Of Loorbach zich distantieerde van de 'verbijsterende conclusies, onder andere over het functioneren van het College', vroeg een afgevaardigde. Nou nee: 'Ik zie het als persoonlijke ontboezemingen tijdens zijn detoxperiode. Bekkers vertolkt niet mijn persoonlijke visie, en ik zou bij de gebeurtenissen waar het om gaat een tandje zakelijker en objectiverender zijn geweest. Maar ik zie geen aanleiding me ervan te distantieëren. Ik zou alleen zelf anders gereageerd hebben.'

(advertenties)

Contact met het bureau van de orde

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag

Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Fax	070-335 35 31	
Helpdesk		
BalieNet-certificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 54	helpdesk@advocatenorde.nl
Opleiding		
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding, BO en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl

ZIYA TOGA'S

- Eerste kwaliteit stoffen, secure afwerking
 - Maatneming op kantoor / thuis mogelijk
 - Beffen op voorraad

Toga in zeer lichtgewicht 100% Cool Wool en incl. bef naar keuze in 2010

Advocaat € 385,- ex. BTW
Rechter / O.v.J. € 475,- ex. BTW
Raadsheer / Adv. Gen. € 485,- ex. BTW

Leeghwaterlaan 76
 5223 BA 's-Hertogenbosch
 (Bij Paleis van Justitie)

073 - 6234526
 www.ziyatoga.nl
 info@ziyatoga.nl

 ACADEMIE voor de
RECHTSPRAKTIJK

CURSUSSEN VOOR ADVOCATEN, NOTARISSEN EN BEDRIJFSJURISTEN

Postbus 13346 | 3507 LH Utrecht

Tel.: 030 - 220 10 70 | Fax: 030 - 220 53 27 | info@avdr.nl

De redactie behoudt zich het recht voor reacties en brieven in te korten.

Sociale advocatuur is níet van vroeger

De recensent van het boek *35 jaar sociale advocatuur* (R. Klomp: 'Een short-cut naar de macht', in *Advocatenblad* 2010-4, p. 163) maakt een denkfout die om een weerwoord vraagt. Die denkfout houdt in dat je het bestaansrecht van de sociale advocatuur zou kunnen aflezen aan het carrièreverloop van degenen die het op de kaart hebben gezet. Klomp somt dat verloop netjes, maar enigszins selectief, op. Peter Ingelse is sinds kort voorzitter van de Ondernemerskamer, Pieter Boeles en Theo de Roos zijn hoogleraar op hun vakgebied en ondergetekende is ook al 'inmiddels keurig' hoogleraar sociale rechtshulp. Het woord 'inmiddels' maakt me wel nieuwsgierig naar mijn kennelijk minder keurige verleden, maar daar kan ik wel mee leven. Net als het feit dat Klomp mijn voornaam verbastert tot Miep.

Kwalijker vind ik zijn suggestie dat de sociale advocatuur iets van vroeger is, omdat de initiatiefnemers hun inzet en kwaliteiten niet hun hele werkende leven aan dit beroep zijn blijven geven. Hadden ze dat wel gedaan, dan was de conclusie nu waarschijnlijk geweest dat sociale advocatuur een beroep is geworden voor krasse knarren. Maar wat deze één-op-één relatie vooral miskent, is dat de fakkel allang is overgenomen door advocaten voor wie het concept sociale rechtshulp een vanzelfsprekend onderdeel van hun beroepsuitoefening is. De Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN) is nog altijd gesprekspartner voor de overheid in kwesties over de gefinancierde rechtsbijstand, naast de gevestigde Orde. En in het Amsterdamse werken leden van de Vereniging Sociale Advocatuur Amsterdam (VSAA) met veel enthousiasme mee aan het uitdragen van de boodschap aan studenten Sociale rechtshulp dat macht om tegenmacht vraagt en dat een rechtvaardige samenleving advoca-

ten nodig heeft die zich in hun werk door dat adagium laten bezielen.

De stelling aan het slot van de recensie dat 'wie het over de sociale advocatuur heeft het over het verleden heeft, een enkele *diehard* uitgezonderd', laat ik dan ook graag voor rekening van Staden ten Brink, van wie dit citaat afkomstig is. En nee, ik beschouw mezelf niet als een *diehard*, in de zin van een roepende in een woestijn met stellingen waar niemand meer in geïnteresseerd is.

(Mies Westerveld, hoogleraar sociale rechtshulp, UvA)

Open brief aan voormalig deken Bekkers

Geachte heer de ex-Deken,

Ik las uw interview in het maantnummer van *Mr.* Wat moeten uw vijf jaren in de Algemene Raad zwaar geweest zijn. Waarom hebt u dat uzelf aangedaan als u op het moment van toetreden tot de Algemene Raad zo'n negatief beeld van uw vakbroeders en-zusters had?

Hoe kunt u in zulke algemene termen een veroordeling van de advocatuur uitspreken als duizenden advocaten zich dagelijks uit de naad werken tegen vergoedingen van de Overheid die alles behalve marktconform te noemen zijn? Hoe kunt u met droge ogen beweren dat uw vakbroeders geen oog hebben voor de ontwikkelingen die in de samenleving gaande waren?

Dat de advocatuur binnen de samenleving niet kan rekenen op grote appreciatie is van alle dag, dat is niet alleen van de laatste vijf à zes jaar. Als dat beeld de laatste vijf jaren alleen maar slechter is geworden, dan

hebt u zich dat als prominent lid van de Algemene Raad ook zelf aan te trekken.

Uw constatering dat de verhoudingen tussen de Raad en het College van Afgevaardigden op enig moment niet goed waren lijkt een correcte. Spijtig dat u niet de moeite neemt op die constatering een analyse los te laten. Uw koppeling aan de discussie over de Law Firm School is in ieder geval onjuist. De discussie was namelijk geen krachtmeting met de Algemene Raad, aan de discussie lag oprechte zorg van een groot gedeelte van het College van Afgevaardigden ten grondslag.

De stroperigheid over de besluitvorming door het College van Afgevaardigden wordt met name veroorzaakt door het talloze aantal voorstellen die niet of slecht voorbereid en op het laatste moment door de Algemene Raad aan het College worden gedaan, het College heeft onvoldoende informatie, de plannen blijken onvoldoende doordacht, de Algemene Raad neemt voorstellen terug en brengt ze later weer in.

Over de opleiding van advocaten, met name de beroepsopleiding, doet u opvallende uitspraken. U zult zich mogelijk nog herinneren dat het College met enige regelmaat aan de Algemene Raad vroeg of het voornemen bestond om de beroepsopleiding extern onder te brengen. Te vuur en te zwaard bestreed de Algemene Raad die conclusie. Daarom roept ook het laatste gedeelte van uw interview irritatie op. U hebt richting het College van Afgevaardigden geen open kaart gespeeld. Wat u betreft mag de beroepsopleiding extern worden ondergebracht. Spijtig dat u eerst na uw aftreden als Deken daar melding van maakt.

Spijtig dat u aan het eind van uw dekenaat een dergelijk afscheidsinterview hebt gegeven en spijtig te moeten constateren dat het dekenaat voor u zo'n kwelling is geweest.

Het ga u goed.

(Juste Lang, advocaat te Waalre en lid van het College van Afgevaardigden)

Joanne Kellermann ging naar dé bank

‘De vraag naar verantwoording, is voor de advocatuur een gouden kans’

.....
Anna Italianer
journaliste
.....

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: wat vindt deze toezichthouder van het plan van minister Hirsch Ballin voor een ‘onafhankelijke toezichthouder’ voor de advocatuur? Ze wil er zich niet over uitlaten, want het ‘is iets voor politiek, en ik zit er te dicht tegenaan om er een uitspraak over te doen’. Maar ze wil wel iets zeggen over toezicht en vertrouwen.

‘In de maatschappij bestaat een steeds grotere roep om transparantie en het afleggen van verantwoording. Er is een grote behoefte aan het bestrijden van gebrek aan integriteit in de zakelijke en financiële wereld, waarin ook de advocatuur een belangrijke rol speelt. Het is dus heel begrijpelijk dat ook advocaten geraakt worden door deze tendens. Het is duidelijk dat we naar een toezichtmaatschappij toe gaan. Zelfregulering is dood, het is niet meer voldoende. Of dat nou terecht is of onterecht laat ik in het midden, maar het is een gegeven. Als beroepsgroep zul je dit hoe dan ook moeten accepteren. Je ziet een enorme vertrouwensbreuk in de maatschappij op allerlei fronten. De financiële crisis heeft deze breuk in de financiële wereld veroorzaakt, maar er is ook een vertrouwensbreuk

In 2005 ging Joanne Kellermann na twintig jaar advocatuur werken bij De Nederlandsche Bank; twee jaar later trad ze toe tot de directie. ‘Heel leerzaam te zien hoe het toegaat in een bedrijf en wat men van een dienstverlener verwacht aan adviezen.’ Dat de maatschappij meer toezicht wil, is volgens haar voor de advocatuur een gouden kans.

met de autoriteiten, de instituties in dit land. Daar moeten we mee aan de slag, want als het vertrouwen niet terugkomt, kunnen we ook niet door in deze maatschappij. We zullen moeten doen wat nodig is om het vertrouwen te herstellen.’

Niet dat toezicht alleen genoeg is: ‘Toezicht is geen panacee. Het is een middel, maar kan het niet alleen. Vertrouwen herstellen begint bij de cultuur, de cultuurdragers in de sector, en dat is ook de reden waarom wij als DNB ons de komende jaren veel meer zullen gaan richten op gedrag en cultuur in de financiële wereld. Op alle

mogelijke manieren. Ik verwacht dat dit ook voor de verschillende beroepsgroepen geldt. Daar zul je mensen op moeten aanspreken. Dat kun je als toezichthouder stimuleren, monitoren en je kunt uitdragen hoe je vindt dat het moet, maar uiteindelijk zal het vanuit de mensen zelf moeten komen. Je moet niet alleen de letter van de wet, maar ook de geest van de wet uitdragen.’

‘Meer tijd voor het gezin?’

Joanne Kellermann is ruim twintig jaar advocaat geweest. Haar loopbaan begon in

.....
 'Zelfregulering is dood, dat is een gegeven dat je als beroepsgroep moet accepteren'

1984 als advocaat-stagiaire bij het toenmalige Nauta van Haersholte. Via het vreemdelingenrecht, echtscheidingen, faillissementen, piketdiensten en een brede ondernemingsrechtpraktijk kwam Kellermann uiteindelijk bij het bankrecht terecht. Op haar 31ste werd ze partner. De stap naar de bank was in die tijd vrij ongebruikelijk. 'Iedereen zei: "Je wilt natuurlijk wat meer tijd aan je gezin besteden",' vertelt Kellermann lachend. 'Men had toen het idee dat het er bij De Nederlandsche Bank rustig en beschouwend aan toe ging. Die gedachte klopte toen al niet, en nu is bij iedereen dit

beeld wel bijgesteld, maar dat het werk hier zo intens zou worden, wist ik natuurlijk ook niet.'

Het iets rustiger aan doen was ook niet haar motief om bij Nauta te vertrekken. 'Ik vond de baan van *General Counsel* interessant en het leek mij heel aantrekkelijk betrokken te zijn bij de publieke zaak. Ik vond de advocatuur geweldig, het was voor mij een moeilijke beslissing er uit te stappen, maar ik wist wel dat ik niet tot mijn 65ste advocaat wilde blijven. Van de overstap heb ik overigens nooit spijt gehad.'

Ze is verantwoordelijk voor het toezicht

op pensioenfondsen en verzekeraars en voor juridische zaken. Als eerste en enige vrouw in de directie van De Nederlandsche Bank. Bij Kellermanns aanstelling als directeur in 2007 werd dit gegeven breed uitgemeten in de media: een vrouw die zich moest handhaven in een mannenbolwerk. Voor Joanne Kellermann zelf was het niet zo vreemd. 'In mijn tijd bij Nauta hadden we helaas maar één andere vrouwelijke partner.' Lacht: 'Dat was toen al heel wat. Ik vind het wel jammer dat er weinig veranderd is. Ook in de advocatuur gaat het langzaam; er zijn nog steeds niet zo veel vrouwelijke

Razendsnel voor u uit de startblokken

Binnen de advocatuur is snelheid vaak geboden. Bij GGN, dé toonaangevende incasso- en gerechtsdeurwaardersorganisatie van Nederland, staan 140 gerechtsdeurwaarders klaar om razendsnel voor u in actie te komen. Met 28 kantoren, verspreid over heel Nederland, leiden de deskundigen van GGN al uw zaken binnen de kortste keren in de beste banen. Kijk op www.ggn.nl/advocatuur voor het dichtstbijzijnde kantoor.

GERECHTSDEURWAARDERS EN INCASSOSPECIALISTEN

Reken op meer rendement

Universiteit Leiden

Opleidingen

Cursussen

Symposia

Contractonderwijs

Incompany

Aanmelden/Informatie:

T 071 - 527 86 66
F 071 - 527 78 95
pao@law.leidenuniv.nl
www.paoleiden.nl

JURIDISCH PAO

Actualiteitenmiddag Quota- maatregelen voor topfuncties

Datum: dinsdag 18 mei 2010 van 12.45 tot 16.45 uur te Leiden

Toelichting:

Naar Scandinavisch voorbeeld worden ook in Nederland (wettelijke) quota-maatregelen voor topfuncties voorbereid, dit om de ondervertegenwoordiging van vrouwen in deze functies tegen te gaan en te zorgen voor een meer heterogene samenstelling van besturen van onder meer ondernemingen. Deze actualiteiten-studiemiddag op 18 mei aanstaande belicht vanuit verschillende perspectieven de voors en tegens van dergelijke maatregelen. Daarbij zal ook gediscussieerd worden over de juridische vormgeving van eventuele maatregelen, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de Europeesrechtelijke randvoorwaarden (EVRM en EU-recht). Tijdens deze middag wordt verkend wat er op dit terrein in de praktijk (on)mogelijk is, zodat het (personeels)beleid van ondernemingen en overheid daarop kan worden afgestemd.

Sprekers:

Sprekers zijn diverse deskundigen op het terrein van het staats- en bestuursrecht, het gelijkebehandelingsrecht, het arbeidsrecht, het ondernemingsrecht en het Europese recht.

Cursusleiding:

Mr.dr. M.L. van Emmerik, Prof.mr. T. Barkhuysen

Docenten:

Prof.mr. J.H. Gerards, mr. B. Barentsen, mr. A.J.P. Schild

Prijs:

€ 295,- (vrij van btw) inclusief ontvangst met broodjes, consumpties en cursusmateriaal.

Aansluitend van 17.00-18.30 uur vindt een forumdiscussie plaats voor studenten en andere geïnteresseerden over quotabeleid met onder meer enkele politici en vertegenwoordigers van juridische beroeps-groepen. Deze discussie wordt ingeleid door Marike Stellinga, auteur van het in 2009 verschenen boek "De mythe van het glazen plafond", dat heeft geleid tot verhitte discussies over dit thema.

Kijkt u voor meer informatie of voor een volledig overzicht op www.paoleiden.nl

partners. Het is geen onderwerp waar ik dagelijks mee bezig ben, en ik werk hier veel met vrouwen, maar ik ben er wel wat meer uitgesproken over. Heel lang was het gebruikelijk om te doen alsof het helemaal niet zo'n issue was, maar als je nou ziet hoe ontzettend weinig vrouwen in de top werken, dan is dat wel treurig.'

Geen zondagskind

Wat betreft haar carrière heeft Kellermann de wind mee gehad, maar het etiket 'zondagskind' laat ze zich niet opplakken. 'Ik heb ontzettende mazzel gehad, maar ik vind het ook iets te makkelijk en te vrouwelijk om te zeggen dat het me allemaal maar is overkomen. Ik heb een aantal bewuste keuzes gemaakt en daar goed over nagedacht. Mijn huidige baan is niet uit de lucht komen vallen, ik heb er ook hard voor gewerkt.'

Veel vrije tijd heeft ze nog steeds niet. 'Er zijn geen cliënten meer die mij dag en nacht bellen, maar buiten kantooruren gebeurt hier nog wel aardig wat. We hebben een ontzettend heftige periode achter de rug, maar ik heb nog wel wat tijd over.' Kellermanns vrije uren worden grotendeels in de huiselijke kring doorgebracht. 'Ik heb een gezin – dat mag je weer zeggen tegenwoordig. Ook vrouwen vinden het leuk tijd aan hun gezin te besteden! Daarnaast ben ik blij als ik naar een muziekvoorstelling kan gaan en een beetje kan sporten.'

Uniek systeem

Weer even over die advocatuur: hebben advocaten er iets mee te maken dat in deze tijd een 'vertrouwensbreuk' gelijmd moet worden?

'Ze kunnen een vooraanstaande rol spelen', meent Kellermann. 'De vraag naar het afleggen van verantwoording, naar integriteit, naar de juiste cultuur, naar de bedoeling van de wet, is een kans voor de advocatuur om met beide handen aan te grijpen. Niet voor het economisch gewin, maar om te laten zien wat je maatschappelijke rol is en hoe nuttig die is. Ik vind dat deze rol de laatste jaren ten onrechte op de achtergrond is geraakt.'

In de advocatuur waren de Gedragsregels heel vanzelfsprekend; dat zijn in elk geval de dingen die mij het sterkst zijn bijgebleven vanuit mijn beginjaren. Er werd veel over gesproken en dat werd je ook geleerd. De advocatuur heeft een uniek systeem. De hele opleidingsmetho-

cv Kellermann

- 1984–1987
Advocaat-stagiaire bij Nauta van Haersholte te Amsterdam
- Nov. 1989–feb. 1990
Foreign Associate bij Milbank, Tweed, Hadley & McCloy te New York City
- 1992–2005
Partner bij NautaDutilh
- 2005–2007
Directeur Divisie Juridische Zaken en General Counsel DNB
- 2007–heden
Directeur DNB

'Als je ziet hoe ontzettend weinig vrouwen in de top werken, dat is wel treurig'

diek is een gouden kans om de waarden en normen voor het voetlicht te brengen. Het is heel goed uit te leggen waarom de advocaat de hoeder van de rechtsstaat is. Je kunt wel duizend regels bedenken en daar tientallen toezichthouders op zetten, maar het belangrijkste is het voor elkaar te krijgen dat het uit de mensen zelf komt. Veel beroepsgroepen zijn van nature niet zo geneigd met hun beroeps cultuur naar buiten te treden, maar ik denk dat het nu de gelegenheid bij uitstek is om dat te doen.'

Risico's identificeren

De overstap naar de bank was ook weer niet zo vreemd, gezien het feit dat Kellermann de financiële wereld kende. Als advocaat in de *banking en finance* sector hield zij zich al bezig met het maken van contracten, leningen, het sluiten van ingewikkelde financiële transacties en de regels van toezicht die gelden voor de spelers in de financiële arena. Ook andere advocatenvaardigheden kan zij nu goed gebruiken.

'De rode draad is dat je in beide gevallen bezig bent met het identificeren en adresseren van risico's', vindt Kellermann. 'Ik zat de laatste jaren als advocaat vooral

in de adviespraktijk. Bij grote financiële transacties ben je alleen maar bezig met het in kaart brengen van risico's – niet alleen de juridische, maar ook de financiële en de operationele. Dat is precies wat we hier ook doen in het toezicht: welke risico's zijn er en hoe adresseer je die? Een andere belangrijke vaardigheid is dat je in staat bent je heel snel in een nieuw onderwerp in te werken en je leert te denken zoals je cliënt denkt. Ook de manier waarop men bij DNB op de inhoud is gericht, is een overeenkomst met mijn werkzaamheden in de advocatuur: inhoudelijk debatteren. Soms valt dat niet goed in de buitenwereld, maar dat is dan jammer. Ik probeer toch onverstoortbaar de blik op de inhoudelijke problematiek te houden en niet met alle winden mee te waaien. Het kwam mij ook goed van pas dat ik al gewend was aan de vertrouwensrelatie tussen advocaat en cliënt. Als je gaat werken bij De Nederlandsche Bank moet je bepaalde zaken geheim houden.'

Verschillen zijn er natuurlijk ook. 'Het grote verschil is dat ik buiten het juridische denkkader moet treden en beleidsmatige afwegingen moet maken. Dat moet je wel leren en daar heb ik ook mijn best voor gedaan. Je moet immers veel meer belangen laten meewegen. Als advocaat en ook wel als General Counsel ben je behoorlijk gefocust op de juridische risico's. Beleidsmatige afwegingen zijn anders. Je bent meer bezig met het punt op de horizon waar je naartoe wilt: je focus is breder.'

Andere bril

NautaDutilh behandelt van oudsher veel zaken voor DNB, en hoewel Joanne Kellermann nooit als 'huisadvocaat' voor De Nederlandsche Bank is opgetreden, heeft zij wel de relatie advocaat-client van beide kanten gezien. Het 'andere' perspectief kan ze iedere advocaat aanraden. 'Ik denk echt dat het zinvol zou zijn als advocaten zouden proberen, al is het maar voor een stage, om die rolwisseling mee te maken. De wereld ziet er van de kant van de cliënt echt anders uit. Ik bedoel het niet als kritiek, maar je hebt er als advocaat baat bij om eens met een andere bril naar jezelf te kijken. Niet zozeer wat betreft de vertrouwensrelatie tussen advocaat en cliënt, want die verandert niet door een ander perspectief, maar het is leerzaam te zien hoe het toegaat in een bedrijf en wat men van een dienstverlener verwacht in termen van gevraagd en ongevraagd advies.' <<

Burger en bestuursorgaan hebben in het bestuursrecht te ongelijke posities. Daarom moeten het gelijkheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel in de Awb worden opgenomen. Bestuursorganen en burgers moeten zich tegenover elkaar redelijk en billijk gedragen. En de bestuursrechter moet wettelijk worden verplicht elk geschil definitief te beslechten.

Een rechtvaardigheids-tranche in de Awb

Bestuursrecht kan belangrijk worden verbeterd

Roland Mans
advocaat te Leiden

In mei 2009 publiceerde de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur het rapport *Rechter in ketens*, over de doorwerking van uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) bij provincies en gemeenten. Belangrijkste aanbeveling: vergroot de finaliteit van de uitspraken. Inderdaad is het gebrek aan definitieve geschillenbeslechting een van de meest schrijnende gebreken van ons bestuursrechtelijke stelsel. Conflicten tussen burgers en bestuursorganen smeulen na een uitspraak te vaak door, om na een nieuw besluit weer op te laaien.

Op 15 november 2009 liet het tv-programma *Zembla* zien in wat voor ongelukkige situaties burgers terecht kunnen komen als bestuursorganen en rechters simpelweg het bestuursrecht toepassen. De vicepresident

van de Raad van State, mr. H. Tjeenk Wilink, zei op de vraag of het na vijftien jaar Awb niet tijd werd kritisch naar die wet te kijken: 'Ja. Kritisch kijken, vanuit de praktijk en niet vanuit de deskundigheidshoek. Dat is óók nuttig. [...] We moeten na vijftien jaar terugkijken en ons afvragen: waar is het misschien niet helemaal goed gegaan?' Na de uitzending bleef het stil en werden er zelfs geen Kamervragen gesteld.

Dit zijn twee signalen uit het afgelopen jaar die duidelijk maken dat de Tweede Kamer zich meer aan moet trekken van wat er in het bestuursrecht gebeurt. Ze zou opnieuw moeten kijken naar de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en naar de bestuursrechtelijke praktijk die er omheen is gegroeid. De Awb bevat nauwelijks materieel recht en zegt niet wat recht is en hoe dit vaardig moet worden gedaan. Waar recht en rechtvaardigheid te veel uiteenlopen, ontstaat onvrede bij rechtzoekenden. Het formalisme leidt er bovendien toe dat de overheid per definitie op voorsprong wordt gezet, omdat de burger doorgaans niet de kennis en ervaring heeft die nodig

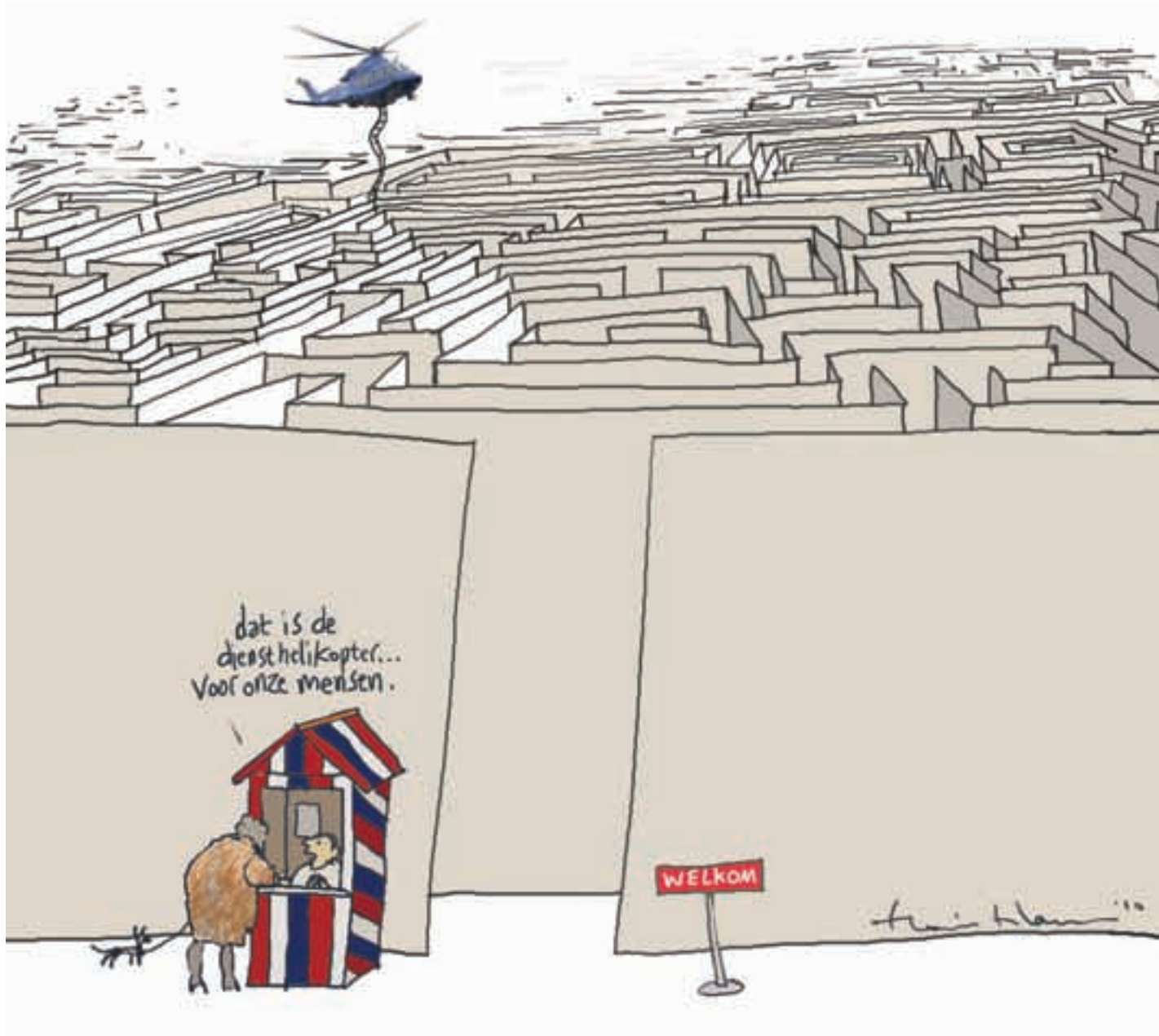
Gevallen die een overwegende mate van gelijkenis vertonen moeten gelijk worden behandeld

zijn om de weg te vinden in het juridische oerwoud van ons bestuursrecht. Als de burger niet het geld heeft om een deskundige gids in te huren, is de kans groot dat hij in deze jungle verdwaalt.

Omdat de Kamerleden alsmaar niet beginnen aan het ontwerpen van een betere wet, wil ik mij best wagen aan enkele voorzetten.

Bestuursrechtelijke redelijkheid en billijkheid

Rechters kunnen in het civiele recht dank-

zij de redelijkheid en billijkheid een geschil oplossen op een wijze die zij rechtvaardig achten. Het adagium *pacta sunt servanda* geldt niet als de toepassing daarvan tot een onredelijke of onbillijke uitkomst leidt. Kijkend naar de omstandigheden van het geval zijn de teksten van overeenkomsten en algemene voorwaarden, waar partijen ooit vol vertrouwen hun handtekening onder hebben gezet, niet per definitie doorslaggevend.

In het bestuursrecht ontbreekt dit vangnet. Omdat het bestuursrecht van te veel regels Wetten van Meden en Perzen maakt, ontstaan er onrechtvaardige situaties. Bestuursorganen en burgers moeten zich tegenover elkaar naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid gedragen. De bestuursrechter zou de gevolgen moeten corrigeren als het bestuursorgaan de wet- en regelgeving te strikt toepast. Maar die moet dat dan wel kunnen. Aan de algemene

Vijftien jaar Awb

Wat is er terechtgekomen van de bedoeling van de wetgever? Hoe heeft de Awb zich in de loop der jaren ontwikkeld? Wat zijn de te verwachten en gewenste ontwikkelingen binnen het algemeen bestuursrecht? Deze kwesties komen aan bod tijdens het congres dat de Universiteit Leiden in samenwerking met de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties organiseert over vijftien jaar Algemene wet bestuursrecht.

Tijd en plaats: vrijdag 23 april 2010, Kamerlingh Onnesgebouw Universiteit Leiden. Meer informatie bij mev. K. van Heijningen, e-mail k.vanheijningen@law.leidenuniv.nl of telefoon 071-527 52 02.

beginselen van behoorlijk bestuur, waarvan de meest materiële beginselen ten onrechte nooit zijn gecodificeerd, heeft hij dan niet genoeg, zeker niet nu deze bijna nooit *contra legem* worden toegepast.

Vandaar mijn voorstel om in de Awb een bepaling op te nemen die de bestuursrechter bevoegd maakt de redelijkheid en billijkheid desnoods *contra legem* toe te passen.

Codificatie gewenst

Het gelijkheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel zijn niet in de Awb opgenomen en worden door bestuursorganen en bestuursrechters zo toegepast dat een beroep daarop meestal zinloos is.

Een beroep op het gelijkheidsbeginsel slaagt nagenoeg nooit, omdat bestuursorganen weggelaten met het verweer dat

de twee gevallen niet hetzelfde zijn. Maar wanneer zijn twee gevallen nu één op één hetzelfde? Er is altijd wel een verschil te ontdekken – en wanneer een bestuursorgaan zich daarop beroept, krijgt het van de rechter gelijk.

Ambtenaren, wethouders en burgemeesters kunnen aantoonbaar toezeggingen rondstrooien – ze worden er niet aan gehouden, want die pijnlijke consistentie wordt alleen van een ‘bevoegd bestuursorgaan’ geëist. Ook als de burgemeester zwart op wit iets aan een burger toezegt, terwijl alleen het gehele college van B en W bevoegd is erover te beslissen, kan de burger de burgemeester niet op zijn belofte aanspreken. Foutieve inlichtingen gehad? De ambtenaar was niet bevoegd.

Het gelijkheidsbeginsel moet zodanig in de wet worden vastgelegd dat het bestuursorgaan en de rechter worden gedwongen om gevallen die niet honderd procent gelijk zijn, maar die een overwegende mate van gelijkheid of gelijksoortigheid vertonen, ook gelijk te behandelen. Een zodanig gecodificeerd gelijkheidsbeginsel zou alleen buiten toepassing moeten kunnen worden gelaten als zwaarder wegende belangen van derden zich daartegen verzetten. Ook het vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel moeten op deze manier een wettelijke basis krijgen. Bestuursorganen moeten in beginsel aan aantoonbare toezeggingen van hun ambtenaren en gezagsdragers kunnen worden gehouden. Aan gerechtvaardigde verwachtingen die door hun ambtenaren zijn gewekt, dienen zij in de regel eveneens tegemoet te komen. Als zwaarder wegende belangen van derden maken dat een toezegging niet gestand kan worden gedaan of een verwachting niet kan worden gehonoreerd, moet de gedupeerde burger gemakkelijker een schadevergoeding kunnen krijgen voor eventuele schade die is ontstaan.

Contra legem en finale geschillenbeslechting

Om het materiële bestuursrecht meer slagkracht te geven en de distributie van rechtvaardigheid tussen burger en overheid te vergroten, is het van essentieel belang dat bestuursorganen en bestuursrechters de algemene beginselen van behoorlijk bestuur ook contra legem toepassen.

Ook burgers moeten fouten kunnen herstellen die ze in de procedure hebben gemaakt

Daartoe moeten bestuursorganen de bevoegdheid krijgen om een regel die bij of krachtens wet is vastgesteld, buiten toepassing te laten als zij gemotiveerd tot het oordeel komen dat rigide toepassing van de wettelijke regeling zou leiden tot strijd met een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur. Bestuursrechters moeten wettelijke regels zelfs onverbindend kunnen verklaren als zij in strijd zijn met algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Wederom moeten alleen zwaarder wegende belangen van derden – niet die van de wetgevers – deze verplichting inperken.

Na gegrondverklaring van een beroep en vernietiging van een besluit beëindigt de bestuursrechter het geschil zelden definitief door in de zaak te beslissen of de gevolgen van een vernietigd besluit in stand te laten.¹ Zo verliezen burgers het vertrouwen in het rechtssysteem – en raken bestuursorganen en rechters hun gezag kwijt. Daarom moet een wettelijke bepaling de bestuursrechter ertoe verplichten om elk geschil definitief te beslechten. Uitspraken van bestuursrechters moeten in beginsel in de plaats komen van het vernietigde besluit. Terugverwijzen naar een bestuursorgaan moet uitzondering in plaats van regel worden, uitzondering namelijk alleen als de rechter is gebleken dat zwaarder wegende belangen van derden zich ertegen verzetten.

¹ In ‘Tijd voor finaliteit’, in: *Advocatenblad* 29 mei 2009, stelt bestuursrechter Evert-Jan Govaers dat bestuursrechters steeds vaker zelf in een zaak voorzien of de gevolgen van een bestreden besluit in stand laten. Maar uit zijn cijfers blijkt dat in 90% van de gevallen een bestuursorgaan wordt opgedragen een nieuw besluit te nemen.

Wetsvoorstel

De auteur heeft een compleet wetsvoorstel ter verbetering van de Awb. Hier een voorbeeld uit zijn voorstel.*

De bestuursrechtelijke redelijkheid en billijkheid

Artikel 3:2

- 1 Op de publiekrechtelijke rechtsverhouding tussen een bestuursorgaan en een belanghebbende zijn zowel in als buiten rechte de eisen van redelijkheid en billijkheid van toepassing.
- 2 Een bestuursorgaan neemt jegens een belanghebbende geen besluit voor zover dat in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.

Het complete wetsvoorstel is te vinden op www.declercq.com.

Afhankelijk van de reacties op dit artikel en het wetsvoorstel overweegt de auteur een burgerinitiatief bij de Tweede Kamer.

* Een ander element van dit voorstel is de in dit artikel verder onbesproken minnelijke schikking. Een bestuursorgaan wijst te vaak handreikingen van burgers af omdat de regels daarvoor geen ruimte zouden bieden. Daarom moeten het bestuursorgaan en de bestuursrechter wettelijk worden verplicht om te onderzoeken of het geschil minnelijk kan worden opgelost, en om de bezwaarmaker respectievelijk beide partijen uit te nodigen voor een vorm van minnelijke geschillenbeslechting – een uitnodiging die niet mag worden afgeslagen.

Burgerlijke lus gevraagd

Met de bestuurlijke lus lijkt de wetgever de finale geschillenbeslechting al voldoende te hebben bevorderd.² Een bestuursorgaan kan een gebrek herstellen en partijen kunnen daarop reageren. Ik vind dit niettemin een lapmiddel: het gaat niet ver genoeg en is daarom niet effectief. Finale geschillenbeslechting wordt pas voldoende bevorderd als de bestuursrechter zelf in de zaak moet voorzien of de rechtsgevolgen van een vernietigd besluit in stand moet laten. De ‘bestuurlijke lus’ is bovendien onevenwichtig.

² Afdeling 8.2.2a, artt. 8:51a e.v. Awb.

.....

De bestuursrechter moet actief en openlijk onderzoek doen naar feiten en omstandigheden die na het bestreden besluit zijn ontstaan

.....

tig; het bestuursorgaan mag motiverings- en zorgvuldigheidsgebreken herstellen, de belanghebbende daarentegen mag wel op de herstelacties reageren, maar niet de fouten herstellen die hij in de procedure heeft gemaakt.

De burger kent de vele valkuilen van het ingewikkelde bestuursprocesrecht niet en maakt daardoor vaak – er geldt geen verplichte rechtsbijstand – vele fouten, die de advocaat meestal niet meer kan repareren omdat hij te laat is ingeschakeld. Dit heeft te maken met de ‘fuiwerking’ van het bestuursrecht, waardoor in de beroepsfase niet kan worden gestreden tegen onderdelen van, of met argumenten tegen, een besluit die in de bezwaarfase niet werden genoemd.³

Waarom kunnen belanghebbenden geen fouten herstellen? Waren het bestuursrecht en de Awb dan niet vooral bedoeld om de burger bescherming te bieden tegen de overheid? De wetgever dient na de bestuurlijke lus ook een ‘burgerlijke lus’ of ‘belanghebbende lus’ in te voeren. En de fuiwerking van het bestuursrecht moet worden beëindigd.

.....

3 Een appellant mag in de beroepsfase: geen nieuw bewijs voor zijn in de bezwaarfase ingenomen stellingen aandragen; geen nieuwe argumenten of gronden tegen het heroverwegingsbesluit aanvoeren; zijn beroep alleen richten tegen onderdelen van het besluit die hij in de bezwaarfase ook al had bestreden. De meeste bestuursrechters hanteren alleen nog de derde fui, de ABRvS lijkt ook nog vast te houden aan de andere twee.

Ex-nunc beoordeling

De bestuursrechter toetst een besluit aan de hand van de feiten en omstandigheden ten tijde van het bestreden besluit. Nieuwe feiten, nieuw recht en veranderd beleid tellen niet.⁴ De ‘bestuurlijke lus’ relativeert dit uitgangspunt, maar nog niet genoeg om een geschil finaal te kunnen beslechten. De *ex-tunc toetsing* is goed voor de beoordeling van de rechtmatigheid van het besluit, nodig voor proceskostenveroordeling en eventuele schadevergoeding. Maar een *ex-nunc beoordeling* – rekening houden met alle feiten en omstandigheden die na het bestreden besluit zijn ontstaan – is noodzakelijk om een geschil definitief te kunnen beslechten. Anders ontstaan er na zijn interventie nieuwe geschillen.

Vanuit mijn gezichtspunt als advocaat lijkt het er bovendien sterk op dat een bestuursrechter een geschil alleen finaal beslecht als partijen daarom vragen en hij door hun wordt overtuigd. Dit is slechts zeer zelden het geval, mede vanwege zijn natuurlijke weerstand om op de stoel van het bestuursorgaan te gaan zitten. Het komt overigens wel voor dat finale beslechting ook plaatsvindt – voor partijen vaak onverwacht – als een bestuursrechter tijdens het vooronderzoek is gestuit op feiten en omstandigheden die in zijn ogen nog maar één uitkomst van het geschil mogelijk maken.⁵

.....

4 Ook op deze regel bestaan uitzonderingen, met name in het vreemdelingenrecht.

5 Als stafjurist mocht ik bijna vijf jaar lang een kijkje nemen in de keuken van de ABRvS. Weliswaar dateren mijn ervaringen van vóór 2000 en

De bestuursrechter moet daarom worden verplicht actief en openlijk onderzoek te doen naar feiten en omstandigheden die na het bestreden besluit zijn ontstaan. Hij moet partijen voorafgaande aan de zitting daarnaar ook expliciet vragen. Kortom: *ex-tunc* toetsen, maar ook *ex-nunc* oordelen.

De enige reden om af te zien van een oordeel *ex-nunc* is het verbod op terugwerkende kracht: het zou onrechtvaardig zijn als een aanvrager wiens aanvraag had moeten worden gehonoreerd, door de rechter alsnog in het ongelijk wordt gesteld omdat in de tussentijd het recht in zijn nadeel is veranderd.

Motor ombouwen

Wil het grote verschil tussen recht en rechtvaardigheid in het bestuursrecht worden verkleind, dan moeten bestuursorganen een belangrijk deel van de juridische macht afgeven aan burger en bestuursrechter. Laat de wetgever de Awb, de motor van ons bestuursrecht, ombouwen van een procedurele valkuil tot een bruikbaar en effectief instrument om rechtvaardigheid tussen bestuur en burger te bevorderen. Het zou de rechtsstaat ten goede komen. <<

.....

zijn ze niet meer helemaal representatief, maar mij viel toen wel op dat de ABRvS een geschil heel zelden finaal beslechtte, en dat niet deed omdat partijen daarom vroegen maar omdat zij bij toeval ambtshalve stuitte op feiten en omstandigheden die finale beslechting mogelijk maakten. Het onderzoek was daarop niet gericht omdat *ex-tunc* toetsing centraal stond.

BrandLoyalty, operating in more than 35 countries, develops, implements and evaluates tailor-made loyalty concepts; a combination of strategic advice and the entire management of the program.

We help (food) retailers to connect to their customers, by combining a clear vision on the essence of consumer relationships with a passion for developing innovative loyalty concepts. To redefine relationships.

BrandLoyalty has 10 offices throughout Europe, Asia and the United States of America. Our head office is located in the Netherlands, 's-Hertogenbosch.

Brand Loyalty International BV

Het Zuiderkruis 1
5215 MV 's Hertogenbosch
T +31 (0)73 6444343
www.brandloyalty-int.com

As we are expanding our operations worldwide, we are currently looking for...

Company Lawyer (legal counsel)

Key responsibilities:

- Advising headquarters and group companies on legal matters on tactical and operational level
- Contribute to legal awareness within the company
- First review, advice and/or drawing up contracts regarding buying, selling, internal transactions, intellectual property, logistics, service providers, employment and general terms & conditions
- Special projects within the legal department and other legal related matters

Requirements

- Masters degree in Dutch law
- About 3-5 years professional experience in an international environment as legal counsel or as an attorney
- Familiar with corporate law and contract law
- Fluently in Dutch and English; knowledge of the Spanish and/or Italian language can be an advantage
- Team player, service driven (being a consultant), pro active and a hands on mentality

Experience in food retail environment is an advantage for all functions. All of our professionals possess an entrepreneurial spirit and are passionate about their work. If you are interested in BrandLoyalty please visit our website www.brandloyalty-int.com for more information and the application process.

brandloyalty

Redefining Relationships

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis
www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51 3044 AS Rotterdam
Tel. 010 - 245 07 66 Fax 010 - 245 07 67

kleermakerij sinds 1937

Bernard Poelman

o.a. leverancier van toga's aan het Internationaal Gerechtshof der Verenigde Naties

Superieure toga's

- op uw maat gemaakt
- leverbaar in wol/terlenka (lichtgewicht) of in zuiver wol (ultra-lichtgewicht)
- voldoende beffen in voorraad
- eventueel levering binnen enkele dagen mogelijk

Lange Poten 19
2511 CM 's-Gravenhage
telefoon: (070) 346 17 42
fax: (070) 362 11 70
E-mail: info@bernard-poelman.nl
www.bernard-poelman.nl

WELDAM ADVOCATEN voor uw CASSATIEBEROEPEN IN STRAFZAKEN

Voor iedere cassatiezaak die wij van u overnemen, bieden wij u een **opvolgingsvergoeding** aan (indien een toevoeging is verstrekt min. 2 pt., bij betalende cliënten een vergoeding in overleg).

Weldam Advocaten, Amsterdamsestraatweg 933,
3555 HP Utrecht, tel. 030-2435130, fax 030-6776091
info@weldam-advocaten.nl

Zoeken naar parels te midden van theorie

Dolph Stuyling de Lange

Het boek *Organisatie van professional services* is primair bedoeld voor studenten die het keuzevak Organisatie van professionele dienstverlening van prof. dr. Rob van Otterlo volgen en voor hun is het ongetwijfeld een uitstekend boek: een mooie mengeling van algemene theorie met praktische toepassingen in de juridische professies. Geschreven door liefst negentien auteurs van naam – voor een groot deel hoogleraren.

Het boek wordt ook in de aandacht aanbevolen van advocaten, rechters en officieren van justitie, maar die zie ik dit boek toch niet aanstonds grijpen om concrete problemen in de praktijk op te lossen. Het is duidelijk dat het vooral voor studenten bedoeld is en sommige hoofdstukken zijn wijdlopig en missen praktische aspecten. Het feit dat vrijwel alle auteurs hoogleraar zijn, is ook een indicatie voor de selectie die men heeft gemaakt: meer theorie en minder praktijk. Op zich is daarmee natuurlijk niets mis mee, maar het maakt het boek voor de praktijkjurist minder toegankelijk.

Te veel verschillen

Door de keuzes die gemaakt zijn bij de opzet, kleven er voor de praktijkjurist een paar problemen aan het boek. Zo bijvoorbeeld de keuze om in het boek diverse, onderling zeer verschillende beroepen gezamenlijk te behandelen: advocatuur en notariaat, maar ook rechterlijke macht en Openbaar Ministerie. Toegegeven, bij alle organisaties werken juristen in de rechtspraktijk, maar daar eindigt toch de overeenkomst wel zo'n beetje. De praktijk van een advocaat valt gemakkelijker te vergelijken met die van een accountant of een tandarts dan met die van ambtenaren in een heel ander soort organisatie. Een groot deel van het boek – bijvoorbeeld waar het gaat om strategie en marketing – is voor rechters en officieren van Justitie dan ook minder interessant. En hrm (personeelsbeleid) bij een middelgroot advocatenkantoor is natuurlijk van een heel andere orde dan bij een grote organisatie als een rechtbank.

Een ander probleem is dat de negentien

auteurs een heel verschillende stijl hebben en dat ze vanuit de hun toegewezen invalshoek regelmatig nog eens opnieuw een thema behandelen dat ook al – en dan vaak weer verschillend – door een ander is behandeld. 'Strategie' en het begrip 'professional services firm' komen zo in de meeste hoofdstukken wel voor, inclusief definities, maar dat geldt voor meer onderwerpen. Van Otterlo onderkent dit probleem ook zelf in zijn inleiding, maar geeft aan dat hij het voordeel van de vakkundigheid toch zwaarder heeft laten wegen. Voor didactisch verantwoorde leerstof is daar veel voor te zeggen, maar voor het oplossen van dagelijkse problemen is het zo soms zoeken naar de parels te midden van de theorie.

Tot slot is het jammer dat het notariaat in vier pagina's behandeld wordt: de auteur (Lineke Minkjan) is een autoriteit met zicht op de praktijk en een goede pen, maar wellicht is het vanuit de KNB lastig om in deze politiek gevoelige tijden (extern en intern) te veel te zeggen. De advocatuur komt veel uitgebreider aan de orde, ook in de deelonderwerpen.

Al lang blij

Dit alles gezegd zijnde blijft echter overeind dat de kwaliteit van de auteurs prima is. In het uitvoerige notenapparaat aan het einde van elk hoofdstuk wordt regelmatig naar andere auteurs van het boek verwezen, waaruit ook blijkt dat de meesten onder hen autoriteit zijn op hun gebied.

De opzet van het boek is die van een inleiding met daarna een drieluik. Eerst komt een algemene inleiding over de advocatuur, het notariaat en de rechterlijke macht en een algemene inleiding over het begrip 'de professional services firm'. Dan volgen Resultaatgebieden (deel I), Leiderschap en cultuur (deel II) en Kernprocessen (deel III). Deze drie delen zijn vervolgens onderverdeeld in hoofdstukken die corresponderen met de thema's kennis en marketing (in deel I), leiderschap en cultuur, management van professionals, operationeel management (in deel II) en strategie, human resources management, kwaliteit, kennismangement en planning & control (in deel III).

Organisatie van professional services. Handboek zakelijke dienstverlening in het juridisch domein

Prof. dr. Rob van Otterlo (red.)

Boom Juridische uitgevers, Den Haag 2010.

Het enige deel dat ook puur voor de advocatuur geschreven had kunnen zijn, is dat van de marketing, geschreven door Krans en Kwakman. Ook andere hoofdstukken zijn soms zeer lezenswaard. Zo bijvoorbeeld het stuk over strategie (door De Jong en Korteweg) en het stuk over kwaliteit (door Van Otterlo) dat vooral – en terecht – gaat over het belang van relatiemanagement.

Een 'hongerige' bestuurder die zich de kosten van externe adviseurs wil uitsparen, kan zichzelf met dit boek een goede dienst bewijzen. Voor de gemiddelde advocaat zal de rijstebrijberg aan informatie de weg naar Luilekkerland echter wel versperren. En soms zou je ook wat meer praktijkinput wensen, zoals bijvoorbeeld in het aardige hoofdstuk over leiderschap, dat echter voorbijgaat aan het gegeven dat men in een gemiddeld kantoor al lang blij is als er iemand gevonden kan worden die het bestuur op zich wil nemen – los van diens leiderschapscompetenties.

Veel auteurs verwijzen (terecht) naar het boek van David Maister (*Managing the professional service firm*, 1993): dat is voor de minder wetenschappelijk geïnteresseerde lezer nog steeds de Bijbel als het aankomt op het management van een advocatenkantoor. <<

De Bok Roijers Gasseling

ADVOCATEN

zoekt ter uitbreiding:

STAGIAIRES

Uw schriftelijke sollicitatie, vergezeld van curriculum vitae en studieresultaten, kunt u binnen 14 dagen richten aan:

De Bok Roijers Gasseling Advocaten, t.a.v. Mr. J.G.M. Roijers
Postbus 21546, 3001 AM Rotterdam, | roijers@brjlegal.com

Kantooradres: Hofplein 33, 3011 AJ Rotterdam
T +31 (0)10 282 29 99 | www.brjlegal.com

WERKEN IN DE TOEGANGSRECHTEN AAN DE TOEGANG

Athens | Barcelona | Bratislava | Brussel | Budapest | Cologne | Copenhagen
Lisbon | Ljubljana | Londen | Luxemburg | Madrid | Milaan | Moskou | Orléans | Paris
Prag | Riga | Rome | Rotterdam | Stockholm | Vienna | Warsau | Zurich

is een modern Rotterdamse kantoor met een sterk ondernemingsgericht (inter-)nationale advies- en procespraktijk.

is mede door specialisatie van de advocaten en door deelname in een internationaal samenwerkingsverband gericht op hoogwaardige en slagvaardige juridische dienstverlening.

is zich er goed van bewust dat advocatenwerk mensenwerk is en biedt een prettige werkomgeving en goede arbeidsvoorwaarden.

is voor advocaten het kantoor om zich te ontwikkelen met goede mogelijkheden voor de toekomst en opbouw van een zelfstandige praktijk.

phijffer **advocaten**

Phijffer Advocaten heeft een kantoor in Nijmegen en in Elst (Gld.). In totaal werken er zes advocaten. De onderlinge sfeer en de contacten met cliënten zijn informeel.

Wij zoeken op korte termijn voor de Nijmeegse vestiging:

een medewerker / gevorderde stagiaire strafrecht en personen- en familierecht.

Hij of zij beschikt over voldoende vakkenis, is nauwgezet en enthousiast. Hij of zij ziet het als een uitdaging om de praktijk verder uit te bouwen.

Als u geïnteresseerd bent, kunt u uw sollicitatie met curriculum vitae, cijferlijsten en eventuele stagebeoordelingen sturen naar:

Phijffer Advocaten
t.a.v. de heer mr. A.G.W. Leysen
Postbus 1125, 6501 BC Nijmegen
leysen@phijffer.nl

Mertens Advocaten

Wij zijn een jong advocatenkantoor met veel ervaring. Wij zijn gespecialiseerd in de behandeling van juridische problemen van particulieren.

Wij zoeken een enthousiaste en betrokken **stagiaire**, die wil bijdragen aan de verdere ontwikkeling van ons kantoor.

Brieven kunt u binnen drie weken richten aan mw. mr. A.J.M. Mertens, bij wie desgewenst telefonisch informatie kan worden ingewonnen (postbus 363, 6000 AJ Weert, tel.: 0495 - 544880).

Over de genoegens van de ijdelheid

Geldingsdrang, ijdelheid, narcisme, theateraal gedrag, behoefte om te scoren, honger naar de bühne, het zijn allemaal karaktertrekken met een slecht imago en een nuttige werking. Gemodelleerd en ingesnoerd in een bepaalde professe, zoals de advocatuur, vormen ze een krachtige motor tot afzien en doorzetten. Wie zou diverse ongemakken op de koop toenemen, zoals hoge werkdruk, verwaarlozing van het sociale leven, het doorstaan van eindeloze

zittingen en vergaderingen, wanneer er niet het grote genoeg tegenover stond van gekend te zijn, centraal te staan, zijn wil te hebben opgelegd? Alleen zwijgers griepen over vergadercultuur. Zou de droom van Martin Luther King zo krachtig zijn verwoord als ijdelheid de zaak niet fors had opgezweept? Degene die handelt, zegt dat hij gedreven wordt door boosheid over onrecht, of door de behoefte anderen terzijde te staan, of door de overtuiging te woekeren met talenten. En daarmee overtuigt hij ook zichzelf. Ijdelheid kan zichzelf nu eenmaal niet recht in de ogen zien. Alleen een nar kan zich permitteren openlijk mee te delen dat aandacht zo verslavend is.

So far, so good. Een cliënt huurt de geldingsdrang van een advocaat in met het oog op een goede behartiging van zijn belangen. De zaak loopt spaak als met het ouder worden de professionele vaardigheden niet meer parallel lopen met het narcisme. De vaardigheden nemen langzaam maar zeker af, maar de natuur heeft het niet zo geregeld dat ook de geldingsdrang in eenzelfde tempo op een lager pitje komt te staan. Waarom zou ze? Daarmee raakt de zaak echter wel uit balans. Het narcisme verliest zijn inbedding en gaat lijken op een stationair draaiende motor zonder contact met de wielen. Hoe de motor ook raast, niets of niemand komt meer in beweging.

Intussen kruipt het bloed waar het niet gaan kan. Als niemand je meer citeert, dan is er geen ontkomen aan: dan ga je het zelf doen. Uit welk een rijkdom blijkt je dan te kunnen putten. En je houdt je beschikbaar voor de media, altijd klaar met een woord, dat meestal vermanend is. Want als de groep je niet meer kent, roept dat zelden warme gevoelens op. Intussen loopt de zaal leeg.

Sommige rechters spreken met elkaar af: waarschuw me als ik gekke dingen ga doen. Als mijn zelfgenoegzaamheid bizarre kanten krijgt. Als ik te korzelig of te bitter ga reageren. Als ik partijen geen ruimte meer laat. Als ik voortdurend levenslessen uitdeel. Een dergelijke afspraak komt niet uit de lucht vallen, maar wordt gevoed door observatie van het gedrag van anderen. Zo pakt een slecht voorbeeld toch nog goed uit. In de collegiale setting van het werk is een dergelijke afspraak mogelijk, zij het alleen als men zich veilig voelt, of beter: gedraagt.

Maar hoe is dat in de advocatuur? Abel Herzberg, een zeer opvallende advocaat uit de vorige eeuw die meer dan vijftig jaar in het vak heeft gezeten, verzuchtte op hoge leeftijd, met enige weemoed: 'De oude advocaten – markante figuren, de een na de ander, met tussen hen door een enkele echte ouderwetse karikatuur – zijn er niet meer.' De lezer wist: er is er nog één.

We leven veertig jaar later, en er zijn er veel meer, zij het in andere verpakking. Wellicht kunnen ze zich richten naar de milde zelfspot en de zachttaardige ironie van deze nestor. Daarmee wist hij de zaal tot het eind toe te boeien.

Zie voor contactgegevens van de advocaten: Alleadvocaten.nl.

Aalst, mw. mr. W.H. van: 7 Laws of Persuasion te Rotterdam
Aarle, mr. B. van: Van Aarle te Maastricht
Aboukir, mr. R.: mr. E. El-Sharkawi te Den Haag
Anik, mw. mr. B.: Louwerse en Van der Velde advocaten te Arnhem
Barendregt, mw. mr. A.: De Groen & Van Lint Advocaten te Sassenheim
Bartman, mr. S.M.: DIA Piper Nederland N.V. te Amsterdam
Bergh, mw. mr. E.M. van den: AKD te Eindhoven
Bergh, mr. I.T.H.L. van de: Muurmans Advocaten te Maastricht
Berkel, mr. G.H.G.M. van: Pels Rijcken & Droogleeveer Fortuijn N.V. te Den Haag
Berkel, mr. J.O.A.M. van: Gerritse Poelman Advocaten te Tilburg
Berkel, mw. mr. K.S.J. van: Aantjes Advocaten te Amsterdam
Berkers, mr. W.G.P.: Advocaten Willemstraat te Eindhoven

Boot, mr. E.J.E.: Heideman Boot, Advocaat te Amsterdam
Borger van der Burg-Holstege, mw. mr. F.: Verhoeff Advocaten te Den Haag
Bos, mw. mr. O.M.: Van Riessen Advocaten te Gouda
Bosch, mr. P.L.J.: Bosch Advocaten te Amsterdam
Bosma, mr. W.J.: Van der Feltz advocaten te Den Haag
Brouwer, mr. B.W.: Fort Advocaten te Amsterdam
Burlet, mw. mr. D.J.A.: Burlet & Van de Wijncel Advocaten te Oostburg
Chorus, mr. F.A.: BINGH Advocaten te Amsterdam
Cinar, mr. A.: Advocatenkantoor Boumans & Partners te Heerlen
Collart, mr. M.F.A.M.: De Rooij Van Wijk Advocaten te Helmond
Combée, mw. mr. C.E.: Schakenraad Advocaten B.V. te Eindhoven
Danen, mw. mr. E.E.W.: SWG Advocaten te Rosmalen
Denissen, mr. J.P.M.: Louwerse

Boer Advocaten te Den Haag
Engelman, mw. mr. L.W.: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam
Euson, mw. mr. S.I.: Maaldrink Vermeulen Groos Advocaten & Notarissen te Den Haag
Fanoij, mr. J.W.: Straatman Koster advocaten te Rotterdam
Flantua, mr. R.J.J.: Louwerse en Van der Velde advocaten te Arnhem
Fokkens, mr. T.: Nysingh advocaten – notarissen N.V. te Arnhem
Foy, mw. mr. A.S.: Bosch Advocaten te Amsterdam
Fridsma, mw. mr. N.H.: Kranendonk & Meindersma te Beverwijk
Geervliet, mr. P.: Lexcom advocaten te Amsterdam
Gemert, mw. mr. C.R.E. van: Wijn & Stael Advocaten N.V. te Utrecht
Grimm, mw. mr. M.: Henkelman & Grimm Advocaten en Mediators te Groningen
Groen, mr. A.P.: Klos Morel Vos & Schaap te Amsterdam
Groenevelt, mr. D.F.: Howrey LLP te Amsterdam
Groenleer, mw. mr. M.: GMW Advocaten te Den Haag
Grosfeld-van Erp, mw. mr. I.E.: Grosfeld Kreeftenberg Advocaten te Son
Haak, mr. S.: Haak Advocatuur B.V. te Utrecht
Haas, mw. mr. P.: De Bont Advocaten te Amsterdam
Henkelman, mr. E.: Henkelman & Grimm Advocaten en Mediators te Groningen
Herksen, mw. mr. M.I.E. van: Holland van Gijsen Advocaten en Notarissen LLP te Amsterdam
Hitzert, mr. T.: marxman advocaten te Amersfoort
Hoekstra-Borzymowska, mw. mr. A.M.: Nysingh advocaten – notarissen N.V. te Apeldoorn
Hoelijmans, mw. mr. M.J.M.: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam
Hofmans, mr. G.J.: Hofmans & Van Rossum te Ootmarsum
Honders, mr. J-M.F.: Van der Zwan Advocaten te Den Haag
Hoppenbrouwers, mr. S.H.F.: Holla Poelman Van Leeuwen advocaten NV te Eindhoven
Houtsma, mw. mr. K.: Delescen Advocaten te Roermond
Hu, mw. mr. J.: Thöenes Van der

‘Nu ook civiel’

Stephan Haak verhuisde 16 maart met zijn praktijk van Den Haag naar zijn woonplaats Utrecht. ‘Het is praktischer om in mijn eigen woonplaats kantoor te houden. Tot eind 2006 heb ik een eigen adviespraktijk gehad, toen heb ik de overstap naar de advocatuur gemaakt. Eind december vorig jaar rondde ik als advocaatstagiaire de opleidingstijd af. Ik ben gespecialiseerd in bestuurs- en omgevingsrecht. Als niet-advocaat kon ik al procederen in het bestuursrecht, maar nu mag ik bijvoorbeeld ook civielrechtelijk procederen.’

‘Wereld open’

Ilma van Aalst opende op 15 maart de deuren van haar kantoor 7 Laws of Persuasion in Rotterdam. ‘Als arbeidsrechtadvocaat bekijk je kwesties vooral juridisch. Nu heb ik een strategische alliantie met een HRM-advieskantoor. Dan kun je breder kijken. In een ontslagprocedure kan bijvoorbeeld naast of in plaats van een vergoeding gekeken worden naar oplossingen waar je als advocaat niet aan zou hebben gedacht. Coaching, bijvoorbeeld. Als je samenwerkt met iemand uit een ander vakgebied, gaat een wereld voor je open.’

Bertholet, mw. mr. G.J.M.: Meeuwse van den Pol Advocaten te Gorinchem
Biermasz, mw. mr. J.A.: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam
Blok, mw. mr. C.G.: Warnink & Both Advocaten te Dronten
Boezem, mr. H.C.M. van den: Delta Netwerk Beheer B.V. te Middelburg
Bollen, mr. M.B.: Daniëls Huisman Advocaten te Enschede
Bont, mr. J. de: Stibbe N.V. te Amsterdam

en Van der Velde advocaten B.V. te Utrecht
Doesschate, mw. mr. A.S. ten: Claassen Kornet & Voors te Zwolle
Doets, mr. C.A.: Finnius advocaten B.V. te Amsterdam
Doets, mr. M.S.: Anthos Amsterdam te Amsterdam
Domela Nieuwenhuis, mr. J.D.A.: Bosch Advocaten te Amsterdam
Dorland, mw. mr. A.L.: De Advocaten van Van Riet B.V. te Utrecht
Dorp, mw. mr. B. van: Alt Kam

Hoef & Lichtenvelde Advocaten te Rotterdam
Huisman, mr. F.: Simmons & Simmons te Rotterdam
Huisman, mw. mr. J.M.G.: Huisman-Advocatuur te Delft
Hurenkamp, mr. A.: Bakker Advocatenkantoor te Enschede
Hijmans, mr. N.: Damsté Advocaten te Enschede
Ilcken, mr. A.R.A.J.: Spring Advocaten te Amsterdam
Jansen, mr. A.T.M.: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam
Jansen, mr. J.E.J.: Winkel Heijsteeg Advocaten te Hoofddorp
Janssen, mr. M.: Norton Rose LLP te Amsterdam
Jaspers, mw. mr. J.C.: Amice Advocaten B.V. te Utrecht
Jong, mr. B.A.: NautaDutilh N.V. te Amsterdam
Jong, mr. C.N. de: Allen & Overy LLP te Amsterdam
Jong, mr. L. de: Appelman & Mes Advocaten te Purmerend
Jonkman, mr. E.R.: Zumpolle Advocaten te Utrecht
Juch, mw. mr. A.M.: Bemiddelingskantoor Mr Juch te Breda
Keunen, mw. mr. R.M.L.: Holland Van Gijsen Advocaten en Notarissen LLP te Eindhoven
Klein Gunnewiek, mw. mr. P.J.: Abeln Advocaten te Amsterdam
Kloppenburg, mr. L.F.: TNO te Delft
Kocken, mr. B.M.: Gaastra Advocaten B.V. te Luchthaven Schiphol
Koeman, mr. G.: Clifford Chance LLP te Amsterdam
Konings, mr. drs. P.M.T.: De Voort Hermes De Bont Advocaten &

Mediators te Tilburg
Koot, mw. mr. E.W.P.: KPN te Amsterdam
Kortmann, mr. L.P.: RESOR N.V. te Amsterdam
Kouijzer, mw. mr. C.E.J.E.: Kalle Advocaten te Middelburg
Kruis-van de Spijker, mw. mr. W. van der: Swart & De Schepper Advocaten te Eindhoven
Kuitenbrouwer, mr. B.A.: Allen & Overy LLP te London/GB
Lalesse, mw. mr. M.C.S.: Liebrand Kersten Van Rossem te Oss
Lam, mw. mr. E.: Keizerhof Advocaten te Amsterdam
Lamers, mr. B.T.G.M.: Hoeberechts Advocaten te Weert
Lammeren, mr. B.A.J. van: Wille Donker Advocaten te Alphen aan den Rijn
Lammers-Sigteren, mw. mr. J.M.: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam
Leeuwen, mr. M.P. van: Straatman Koster advocaten te Rotterdam
Letter, mw. mr. M.J.C.M. de: Swart & De Schepper Advocaten te Eindhoven
Lopes Cardozo, mw. mr. R.A.E.: Eversheds Faasen B.V. te Rotterdam
Louwen, mw. mr. E.L.M.: Hanssen Spronk Familierecht te Utrecht
Lugt, mr. T.W.J. van der: Aalberts Industries te Langbroek
Luttikhuis, mw. mr. A.P.K.: Roodhof Luttikhuis Advocaten te Groningen
Marissing, prof.dr.mr. J.P.L. van: Dijkstra Voermans Advocatuur & Notariaat te Amsterdam
Meggelen, mw. mr. L.D. van:

Daniëls Huisman Advocaten te Almelo
Melcherts, mw. mr. L.B.: TeekensKarstens advocaten notarissen te Leiden
Meijering, mw. mr. L.J.: Louwerse en Van der Velde advocaten B.V. te Utrecht
Meijler, mw. mr. S.C.: GMW Advocaten te Den Haag
Mierlo, mw. mr. K. van: Van Zandvoort & Lauwen Advocaten te Oss
Padberg, mr. M.A.R.C.: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam
Peters, mw. mr. H.M.G.: Rischen & Nijhuis Advocaten te Rotterdam
Plas, mr. H.P.: Houthoff Buruma te Amsterdam
Poeliejoewald, mw. mr. S.M.: Eisenmann & Ravestijn te Amstelveen
Ponds, mr. J.W.: DijkmansBergleths Advocate te Eindhoven
Praamstra, mr. O.J.: Bos & Van der Burg Advocaten te Zoetermeer
Ree, mw. mr. C.L.M. de: Verschoof Wagenaar Advocaten te Utrecht
Reurings, mw. mr. M.C.: Kool & Reurings Advocaten te Waverveen
Roelse, mr. M.J.: Just 4 U te Vlissingen
Roodhof, mr. S.A.: Roodhof Lutikhuis Advocaten te Groningen
Ruers, mr. R.F.: Wout van Veen Advocaten te Utrecht
Ruiter, mr. N.W.: Bosch Advocaten te Amsterdam
Ruijter, mr. B.J. de: KPN te Amsterdam
Rijsewijk, mw. mr. A.M. van: De CLERCQ advocaten notarissen belastingadviseurs te Leiden
Schans, mr. E. van der: Jonker Abeln Advocaten te Amsterdam
Schipper, mr. G.C.M.: Kingfisher Advocaten te Amsterdam
Schluep, mw. mr. A.E.: Schutte & Heide-Jørgensen Advocaten te Amsterdam
Schuring, mr. M.A.: Sanders & Brusse Advocaten te Almelo
Simons-Schröer, mw. mr. A.J.A.: VMBS Advocaten te Eindhoven
Simmelink, mw. mr. C.: B& Advocaten te Utrecht
Smink, mw. mr. S.: Trip Advocaten & Notarissen te Groningen
Smit, mr. D.J.A.: Lawton Advocaten te Breda
Snijders, mr. H.S.: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam

Spanjaart, mr. M.: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam
Spelt, mr. R.E.: Zwiers & Spelt Advocaten te Almere
Stappen, mw. mr. K.E.M. van der: Merlijn Advocaten B.V. te Nuland
Steenstraten, mw. mr. F. van der: Clifford Chance LLP te Amsterdam
Strik, mw. mr. drs. D.A.M.H.W.: Linklaters LLP te Amsterdam
Surquin, mr. O.: Klein Tafelberg advocaten te Oosterbeek
Swart, mr. F.: Lexcom advocaten te Amsterdam
Swieten, mr. G.H. van: HIL International Lawyers & Advisers te Amsterdam Zuidoost
Tang, mw. mr. S.: Zwiers & Spelt Advocaten te Almere
Teerink, mr. drs. H.J.: Clifford Chance LLP te Amsterdam
Tideman, mr. B.J.: Wessel, Tideman & Sassen te Den Haag
Tilburg, mw. mr. F.S.M. van: NautaDutilh te New York/US
Tilburg, mw. mr. M.M. van: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam
Timmermans, mw. mr. K.E.M.: Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Eindhoven
Toorn, mw. mr. A. van: Gimbrère International Advocaten te Breda
Veenendaal, mr. J.P. van: Strik Advocaten en Belastingadviseurs BV te Amsterdam
Vegter, mw. mr. M.S.A.: Bosch Advocaten te Amsterdam
Verdoner, mw. mr. M.R.: mr M.B. Koetser te Amstelveen
Verfuurden, mw. mr. C.: AKD te Eindhoven
Verheijden, mw. mr. P.M.H.: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam
Visser, mr. T.C.: Fort Advocaten N.V. te Amsterdam
Vleeming, mr. R.A.: GMW Advocaten ten Den Haag
Vliet, mr. L.R. van: Kuijper & Lonterman te Amsterdam
Vijn, mw. mr. M.A.C.: Bosch Advocaten te Amsterdam
Waard, mr. M.S. de: Damsté Advocaten te Enschede
Wierdak, mw. mr. J.C.: IP Advocaten te Amsterdam
Willems, mw. mr. H.M.: Van Doorne N.V. te Amsterdam
Win, mr. R.W.J.J. de: Certa Legal Advocaten B.V. te Amsterdam
Withaar-Weijns, mw. mr. L.F.: Appelman & Mes Advocaten te Lelystad
Zock, mw. mr. M.I.: UWW

HRM Arbeidsverhoudingen te Amsterdam
Zwier, mw. mr. W.: AKD te Breda

Nieuw kantoor/associatie

7 Laws of Persuasion (mw. mr. W.H. van Aalst) te Rotterdam
Aalberts Industries (mr. T.W.J. van der Lugt) te Langbroek
Bemiddelingskantoor Mr Juch (mw. mr. A.M. Juch) te Breda
Finnius advocaten B.V. (mr. C.A. Doets) te Amsterdam
Henkelman & Grimm Advocaten en Mediators (mr. E. Henkelman en mw. mr. M. Grimm) te Groningen
Huisman-Advocatuur (mw. mr. J.M.G. Huisman) te Delft
IP Advocaten (mw. mr. J.C. Wierdak) te Amsterdam
Just 4 U (mr. M.J. Roelse) te Vlissingen
Lexcom advocaten (mr. P. Geervliet en mr. F. Swart) te Amsterdam
Roodhof Lutikhuis Advocaten (mr. S.A. Roodhof en mw. mr. A.P.K. Lutikhuis) te Groningen
TNO (mr. L.F. Kloppenburg) te Delft
UWW HRM Arbeidsverhoudingen (mw. mr. M.I. Zock) te Amsterdam
Van Aarle (mr. B. van Aarle) te Maastricht

Uit de praktijk

Amende-Smits, mw. mr. J. Zutphen 05-03-2010
Berenschot, mw. mr. H.A. London/GB 17-03-2010
Brink, mw. mr. E.J. van den Nijmegen 03-03-2010
Broekhuizen, mr. R.J. Rotterdam 09-03-2010
Dam, mr. J.R. Assen 15-03-2010
Dursun, mw. mr. C. Rotterdam 18-03-2010
Eldermans, mr. B.G. Zeist 03-03-2010
Griendt, mw. mr. A.F. van de Amsterdam 15-03-2010
Hollander, mw. mr. F.S. den Amsterdam 11-03-2010
Hoogcarspel, mw. mr. P.C. Amsterdam 16-03-2010
Kappert, mr. J.J. Utrecht 15-

'Algemene praktijk niet meer bij te houden'

Edwin Henkelman begon met zijn collega Marga Grimm op 1 maart het Groninger Henkelman & Grimm Advocaten en Mediators. 'Voortaan richt ik me alleen op personen- en familierecht. Marga Grimm doet vreemdelingenrecht en strafrecht. Ik heb respect voor de collega's die nog wel algemene praktijk doen, maar het is simpelweg niet meer bij te houden als je je cliënt goed wilt bijstaan. Familierecht was altijd iets voor vrouwelijke advocaten, maar de specialisatieverening heeft nu voor het eerst meer mannen in de opleiding.'

03-2010
Klomp-Kraal, mw. mr. A. Den Haag 17-03-2010
Koeleman, mr. D. Maastricht 09-03-2010
Koster, mr. J.A. Sittard 21-03-2010
Laarman, mw. mr. J.W.E. Willemstad/NB 15-03-2010
Loubert, mr. M.A.H. Brussel/BE 15-03-2010
Luijtelaar, mw. mr. E.A.A.W. van Nijmegen 23-03-2010
Mol van Otterloo, mw. mr. L.W. de Amersfoort 10-03-2010
Nijhuis, mr. M.J. Amsterdam 15-03-2010
Ploeg, mr. E.J.C. van der Utrecht 01-12-2009
Rooy, mw. mr. A.E.S. de Amsterdam 03-03-2010
Smallegange, mw. mr. L.N. Woerden 04-03-2010
Tingen, mw. mr. A. Arnhem 11-03-2010
Vos, mr. T. Amsterdam 10-03-2010
Weijden, mr. A.C. van der Amsterdam 08-03-2010
Wisselink, mr. M.J. Velsen-Noord 17-03-2010
† **Evers**, mr. P.P.A.M.J. Beuningen/GLD 18-12-2009
† **Rade**, mw. mr. M.A. de Breda 05-03-2010

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet.
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Deels bedrijfsjurist

Raad van discipline Amsterdam, 31 augustus 2009 (LIN: YA0087)

Advocaat die drie dagen per week (tijdelijk) als bedrijfsjurist werkzaam is kan zich daarmee niet aan het tuchtrecht onttrekken. Hoedanigheid van advocaat kan op deze wijze niet worden 'afgelegd'

Advocatenwet art. 46 (2.1 wat in het algemeen niet betaamt); Gedragsregel 29

Feiten

Mr. X heeft zich voor een periode van vier maanden drie dagen per week uitgeleend bij een derde en bleef één dag per week werkzaam als advocaat. Voor een dochtervereniging van die derde heeft mr. X een arbeidsgeschil behandeld. Mr. X heeft correspondentie met de advocaat van de wederpartij in het geding gebracht en verslag gedaan van met die advocaat gevoerde schikkingsonderhandelingen. Mr. X heeft zonder toestemming van de advocaat van de wederpartij schriftelijk de rechter benaderd nadat een uitspraak was gevraagd. Tijdens de mondelinge behandeling heeft mr. X de advocaat van de wederpartij bevestigd dat hij advocaat is.

Klacht

De klacht houdt in dat door mr. X in strijd met artikel 46 van de Advocatenwet is gehandeld doordat mr. X:

- a) in een rechtsgeding zonder verplichte procesvertegenwoordiging (ontbindingsprocedure van een arbeidsovereenkomst bij de kantonrechter) zich jegens klager niet bekend heeft gemaakt als advocaat, maar zich heeft gepresenteerd als legal counsel;
- b) confraternele correspondentie aan de kantonrechter heeft overgelegd en mededelingen heeft gedaan over het verloop en resultaat van schikkingonderhandelingen;
- c) zich schriftelijk tot de kantonrechter heeft gewend nadat door partijen om een uitspraak is gevraagd.

Raad

Een advocaat moet in zijn contacten met derden misverstand vermijden over de hoedanigheid waarin hij in de gegeven situatie optreedt. Anders dan door zich van het tableau te laten schrappen kan een advocaat er niet voor kiezen zijn hoedanigheid van advocaat tijdelijk af te leggen en zich zo onttrekken aan het tuchtrecht. Mr. X had van het begin af aan duidelijk moeten maken dat hij advocaat is, althans had elk misverstand terzake moeten wegnemen. De raad verklaart de klacht gegrond en legt de maatregel van enkele waarschuwing op.

Naam niet uitlenen

Raad van discipline Den Haag, 21 september 2009

Advocaat mag zijn naam niet 'uitlenen' aan incassobureau zonder zelf toezicht te houden op de gang van zaken in de betreffende dossiers

Art. 46 Advocatenwet
Gedragsregels 2 lid 1 en 9 (2.1 wat in het algemeen niet betaamt, 3.4 jegens tegenpartij in acht te nemen zorg)

Feiten

Eerst heeft klager een aanmaning ontvangen van een incassobureau, vervolgens op briefpapier van mr. X. Mr. X heeft toestemming gegeven voor gebruik van dat briefpapier. Mr. X is niet op de hoogte van verzending of de inhoud van de namens hem verzonden brief en is niet in het bezit van het dossier. De op het briefpapier vermelde contactgegevens zijn die van het incassobureau, niet van mr. X. Mr. X ontvangt pas het betreffende dossier als een procedure gestart moet worden.

Klacht

Klager verwijt mr. X dat door het incassobureau toe te staan gebruik te maken van het briefpapier van zijn kantoor ongeoorloofde druk wordt uitgeoefend om tot betaling over te gaan.

Raad

De raad oordeelt dat een advocaat zelf de belangen van zijn cliënt dient te behartigen en zelf verantwoordelijkheid draagt voor de zaak. De

voor een goede beroepsuitoefening noodzakelijke onafhankelijkheid en vrijheid komen door de handelwijze van mr. X in het geding. De klacht wordt gegrond verklaard met oplegging van de maatregel van enkele waarschuwing.

Gegevens verstrekken zonder machtiging

Hof van discipline 30 november 2009, nr 5414;
Raad van discipline Amsterdam 20 januari 2009

Verstrekken medische gegevens aan deskundige zonder machtiging betrokkene niet geoorloofd. Beroep op deskundigenbericht met evidente onjuistheden onnodig grievend en kwetsend

Advocatenwet art. 46 (3.1 Vrijheid van handelen; 3.3.1 Grievende uitlatingen); Gedragsregels 30 en 31

Feiten

Klaagster heeft schade geleden als gevolg van een medische fout. Mr. X heeft de aansprakelijke arts en zijn verzekeraar bijgestaan. De verzekeraar heeft klaagster aanzienlijke bedragen betaald maar een procedure bleek onvermijdelijk. In het kader van die procedure was op 21 oktober 2004 een pleidooi bepaald. Tot veertien dagen daarvoor konden stukken bij de rechtbank worden ingediend. Bij brief van 28 september 2004 is een deskundigenbericht gevraagd aan een zenuwarts. Daarbij is het medisch dossier van klaagster aan de zenuwarts verstrekt. De zenuwarts heeft op 7 oktober 2004 zijn rapport uitgebracht en mr. X heeft dat rapport diezelfde dag aan de rechtbank gestuurd.

Klacht

De klacht houdt in dat door mr. X in strijd met artikel 46 van de Advocatenwet is gehandeld door:

- la) het medisch dossier van klaagster, zonder daartoe gerechtigd te zijn, te zenden naar een zenuwarts. Deze zenuwarts heeft (aldus de klacht) een slechte reputatie. Een klacht van klaagster tegen hem is door het Regio-

- naal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg gegrond bevonden;
- lb) aan het rapport van deze zenuwarts, die dit binnen negen dagen opstelde, verspreiding te geven, hoewel mr. X wist – aldus klaagster – dat dit rapport niet deugde;
 - 2) zich jegens en over klaagster onjuist en onnodig grievend en kwetsend te uiten;
 - 3) de rechtbank onjuiste informatie te verstrekken.

Raad

De advocaat geniet een ruime vrijheid om de belangen van zijn cliënt te behartigen op een wijze die hem goed dunkt. Het tuchtrecht dient niet ter beknutting van die vrijheid. Een advocaat mag zich echter niet onnodig grievend uitlaten over de wederpartij, geen feiten poneren waarvan hij de onwaarheid kent of redelijkerwijs kan kennen en hij mag de wederpartij niet onnodig of onevenredig schaden zonder dat daarmee een redelijk doel wordt gediend.

De raad heeft geoordeeld dat het mr. X vrij stond het medisch dossier aan de deskundige te verstrekken. Het is volgens de raad onzorgvuldig van mr. X dat hij bepaalde fouten in het rapport niet heeft onderkend maar daarmee heeft mr. X zich nog niet schuldig gemaakt aan nodeleos grievende uitlatingen of het anderszins onnodig of onevenredig schaden van de belangen van klaagster. Dat zou slechts anders zijn indien het evident was geweest dat het rapport onbruikbaar was wegens feitelijke onjuistheden. De raad verklaart de klacht ongegrond.

Hof

Volgens het hof is de door de raad gehanteerde maatstaf juist. Mr. X had echter wel een machtiging van klaagster kunnen en moeten vragen. Doordat mr. X dat niet heeft gedaan zijn de belangen van klaagster geschaad zonder dat daarmee een redelijk doel van de cliënt van mr. X gediend was.

Ten aanzien van verspreiding van het rapport oordeelt het hof dat mr. X zich daardoor onnodig grievend en kwetsend ten opzichte van haar heeft uitgelaten. Mr. X wist (dat heeft hij erkend) dat het rapport op een aantal punten niet deugde. Mr. X is niet gedisciplineerd door tijdgebrek nu hij pas op 28 september opdracht voor het rapport heeft gegeven terwijl het op 7 oktober aan de rechtbank moest worden toegestuurd.

Het hof oordeelt dat mr. X de rechtbank niet tuchtrechtelijk verwijtbaar verkeerd heeft voorlicht. Het gaat om de interpretatie en uitleg van correspondentie en het standpunt van mr.

X is geen bewust verkeerde voorlichting aan de rechtbank.

Het hof verklaart klachtonderdelen 1.a en 1.b en 2 gegrond en legt de maatregel van enkele waarschuwing op.

Instemming cliënt

Hof van discipline 14 september 2009, nr. 5460; Raad van discipline Den Haag 16 maart 2009

Een advocaat dient zich zelf te vergewissen van de instemming van zijn cliënt alvorens een voorstel van de wederpartij te accepteren.

Advocatenwet art. 46 (1.2 vereiste communicatie met de cliënt); Gedragsregels 8 en 9

Feiten

Mr. X heeft de behandeling van een zaak van haar patroon overgenomen gedurende diens schorsing (zij had toen een waarnemend patroon). Mr. X heeft zonder vooroverleg met klager namens klager een schikkingsvoorstel geaccepteerd. Mr. X heeft niet zelf het dossier bestudeerd maar vertrouwd op mededelingen ter zake van haar patroon en de door hem opgestelde brieven ondertekend. Vervolgens heeft de wederpartij van klager aan klager een vaststellingsovereenkomst toegestuurd. Klager heeft deze niet willen ondertekenen en heeft zich tot een nieuwe gemachtigde gewend. Klager vindt het schikkingsbedrag te laag maar de wederpartij houdt klager aan de aanvaarding van het voorstel.

Klacht

Klager verwijt mr. X dat zij het aanbod van de wederpartij zonder overleg en zonder instemming van klager heeft geaccepteerd. Ten gevolge van deze acceptatie heeft klager aanzienlijke schade geleden.

Raad

De brieven van mr. X zijn op haar eigen naam uitgegaan met de mededeling dat zij als waarnemer van haar patroon optrad. In de brieven staat dat mr. X het dossier heeft bestudeerd terwijl dat niet zo is. Mr. X heeft bovendien niet geverifieerd of klager het schikkingsvoorstel accepteerde. Mr. X. heeft een eigen verantwoordelijkheid als waarnemer. Zij had moeten verifiëren of klager instemde met acceptatie, of hij ter zake degelijk was geadviseerd en of hij gewezen was op de risico's en mogelijkheden van acceptatie. Mede gelet op het feit dat mr. X ter zitting geen enkel inzicht of besef heeft getoond ter zake van de laakbaarheid van haar optreden – waardoor gevaar voor herhaling bestaat – verklaart de raad de klacht gegrond en legt zij een voorwaardelijke schorsing van twee weken op.

Hof

Het beroep richt zich uitsluitend tegen de maatregel. Mr. X heeft ter zitting meegedeeld dat zij achteraf gezien haar optreden betreurt en erkent dat zij ten onrechte op de mededelingen van haar patroon is afgegaan. Het hof toont begrip voor de moeilijke situatie die voor mr. X is ontstaan doordat zij als onervaren advocaat de praktijk van haar geschorste patroon moest waarnemen. Het hof vernietigt daarom de beslissing van de raad voor wat betreft de maatregel en legt mr. X de maatregel van berisping op.

..... (advertenties)

ADVOCACY AS AN INDEPENDENT SKILL
 within the legal profession
Waardering: ★★★★★
 Dit boek is het 'Boek van de week' van week 9, 2010

The lawyer of the opposite party, who has read the universal know-how and strategy of advocacy in this 427 page book, has a far better chance of winning the case than you who may only know the law. Law for a lawyer, unlike for a judge or a law professor, is only a means to use in the context of the advocacy know-how and strategy to win cases. Obviously the more cases you can win, the more successful you are. ISBN EAN 978-90-9025037-3

bestel@jongbloed.nl Tel: 070 - 3560277 Fax: 070 - 3455870

Procederen in Duitsland?

**Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken**

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen L.L.P.

Postbus 619, 7550 AP HENGELO

Telefoon 074 - 259 38 67

Fax 074 - 259 38 68

www.blankestijneortman.nl

De Trias dossiermap van CIB
EXCLUSIEF VOOR DE ADVOCATUUR

GRATIS PROEFMAP?
Bel (079) 36 38 440

KB

6 CM

ALLE DOSSIER
MAPPEN €96*
PER 100 STUKS
(incl. BTW)

• 12 KLEUREN
• ELASTIEK
• ONVERSLIJTBAAAR

CIB

CIB Centraal Inkoopbureau
Postbus 330
2700 AH ZOUTMEER
advocaten@cib.nl
www.cib.nl

Deel afnemers kunnen profiteren van een korting van €27* per 100 stuks (incl. BTW)

W A L L S A D V O C A T E N

Walls Advocaten is gevestigd in het historisch centrum van Dordrecht, en is zeer actief op het gebied van asiel- en vreemdelingenrecht. Daarnaast is er een groeiende algemene praktijk met de nadruk op de sociale advocatuur. Op ons kantoor werken drie advocaten.

Wegens uitbreiding van de werkzaamheden in de asielpraktijk zoeken wij een

advocaat – medewerker of advocaat - stagiaire (m/v)

met bevoegdheid asiel- en vreemdelingenrecht of bereid de benodigde cursussen te volgen.

De geschikte kandidaat heeft aantoonbare affiniteit met het bestuurs-(proces)recht en actieve interesse in niet-nederlandse culturen.

Hij/zij heeft een actieve werkhouding, is representatief en heeft goede contactuele vaardigheden.

Kennis van Microsoft Word en een goede beheersing van het Nederlands is vereist. Kennis van één of meer andere talen strekt tot aanbeveling.

Onze voorkeur gaat uit naar kandidaten met enkele jaren werkervaring buiten de advocatuur.

Wij bieden een afwisselende baan en prettige collega's in een informele werksfeer.

Salaris en arbeidsvoorwaarden zijn overeenkomstig de richtlijnen van de Nederlandse Orde van Advocaten.

Zowel fulltime als parttime dienstverband is mogelijk.

Sollicitaties, per brief of per e-mail, kunt u richten aan

Walls Advocaten
T.a.v. mr S. Zwiers
Wijnstraat 209
3311 BV Dordrecht
e-mail: walls@walls.demon.nl

Inlichtingen: telefoonnummer 078 631 1020

Gezocht:

Bedrijfsjurist, die zijn/haar praktijk "solo" uitoefent

Het Centrum voor Bedrijfsopvolging is een adviesorganisatie gespecialiseerd in bedrijfsopvolging binnen het MKB. Wij zijn op zoek naar een ervaren jurist die actief is op het gebied van bedrijfsopvolging en ondernemingsrecht. Hij/zij heeft een zelfstandige praktijk of heeft de ambitie om zich als zelfstandig ondernemer in ons pand te vestigen.

Door zich aan te sluiten bij het Centrum behoudt hij/zij zijn/haar zelfstandigheid maar tevens verwerft hij/zij een mooie werkplek in een goed bereikbaar kantoor in een historisch pand in het hart van Nederland (Maartensdijk).

Binnen het Centrum voor Bedrijfsopvolging ontstaan voor hem/haar legio mogelijkheden tot synergie waardoor zijn/haar praktijk sterker en groter wordt.

Wij bieden: een prettige werkomgeving met een leuk team van generalisten op het gebied van aan- en verkoop van bedrijven. Wij zoeken: een fijne collega-partner die zich aan wil sluiten zonder vrijheid op te hoeven geven.

Geïnteresseerden kunnen reageren op onderstaand adres, vragen naar Job van Hardeveld, of via job.vanhardeveld@cvbinfo.nl

CENTRUM voor BEDRIJFSOPVOLGING
Tolakkerweg 219, 3738 JM Maartensdijk
Tel. 030-2740647, web: www.cvbinfo.nl

VAN DER MEIJ ADVOCATEN

is op zoek naar:

1 of 2 collega's, confrères met een (deels) eigen praktijk.

Het kantoor bestaat op dit moment uit 4 advocaten werkzaam in de strafrechtelijke en civielrechtelijke praktijk.

Wat wij bieden is:

Deelname aan een kantoor waarbinnen op een prettige en professionele manier wordt (samen) gewerkt in een informele werksfeer op één van de mooiste plekken van Amsterdam, aan de Herengracht, (Negen straatjes kwartier).

Alle benodigde voorzieningen zijn aanwezig.

Voorts is er ondersteuning door zeer ervaren secretaresses.

Meer informatie over ons kantoor is te vinden op onze website:

www.vandermeijadvocaten.nl

Mocht het bovenstaande je aanspreken dan nodigen we je graag uit om contact op te nemen met:

Hans Nillesen
telefoon: 020 – 623 67 21

SEEBREGTS & SAEY
STRAFRECHTADVOCATEN

ZOEKT

MEDEWERKER/
GEVORDERDE STAGIAIRE

MET RUIME ERVARING
IN HET STRAFRECHT

Reacties kunt u binnen 14 dagen richten aan:

mw. mr. S.J. Paans
Mathenesserlaan 214
3021 HM Rotterdam
paans@seebregts-saey.nl

www.seebregts-saey.nl

kennismanager/medewerker know how

Voor onze vestigingen te Rotterdam en Barendrecht zoeken wij een kennismanager/medewerker know how. Kijk voor inlichtingen en sollicitatie op www.borsboomhamm.nl/vacatures.

www.borsboomhamm.nl

BORSBOOM & HAMM
ADVOCATEN

ACS ■ LEGAL

ADVOCATEN ♦ FISCAAL JURISTEN

ACS Legal is een advocatenkantoor dat zich richt op het midden-en kleinbedrijf. We hechten aan specialisatie.

Momenteel bestaat ACS Legal uit twee advocaten en een fiscaal jurist.

We willen onze gespecialiseerde dienstverlening uitbreiden.

Daarom zoeken we:

Advocaat/partner

Ervaren/gespecialiseerd in arbeidsrecht
Voor uitbouw van bestaande praktijk

Advocaat/partner

Ervaren/gespecialiseerd in bestuursrecht
Voor opbouw van nieuwe praktijk

(Gevorderd) Advocaat/stagiair

Voor algemene praktijk

Het uitgangspunt is om met de kandidaat op basis van een partnerschap diens praktijk op en uit te bouwen.

Schriftelijke reacties per mail aan:

Mevrouw S.J.J. Aarts-Konieczny, sollicitatie@acslegal.nl

Akerstraat 79 ♦ 6417 BJ ♦ Heerlen
T 045 574 28 00 ♦ F 045 888 34 70
info@acslegal.nl ♦ www.acslegal.nl

AARTSEN HEKMAN LODDER
advocaten

is een klein kantoor met vier advocaten in het centrum van Utrecht. Ieder heeft zijn eigen specialisme binnen de algemene rechtspraak. Wij vormen een hecht en vrolijk team, met de ambitie om de beste te zijn op het gebied van arbeidsrecht, strafrecht en vreemdelingenrecht.

Door drukte en een unieke kans om binnen ons prachtige kantoorpand extra m²'s te krijgen zoeken wij een:

**(gevorderde) advocaat-stagiaire
en**

advocaat op kostenbasis

Wij zoeken een:

enthousiaste en ambitieuze collega.

De advocaat-stagiaire heeft affiniteit met de asielpraktijk.

De advocaat op kostenbasis bouwt bij voorkeur zijn eigen specialisme uit (p&f-recht, sociaal zekerheidsrecht, huur en/of letselschade), met hulp van ons.

Wij bieden:

Kwaliteit zonder poeha en een levendige werkomgeving in een ruim en mooi kantoor. Deeltijd is bespreekbaar.

Sollicitaties kunt u richten aan:

Aartsen Hekman Lodder advocaten

t.a.v. mr J.W. Aartsen

Van Asch van Wijckskade 31

3512 VR Utrecht

www.ahl-advocaten.nl

Te Huur: Kantoorruimte

Stadsring 248-250 te Amersfoort

Kenmerken

- Karakteristieke dubbele kantoorvilla gecombineerd met moderne eigenschappen!
- Ca. 575 m² kantoorruimte, **deelverhuur mogelijk**;
- Perfect ingedeeld voor een advocatenkantoor;
- Op loopafstand van centrum Amersfoort;
- **10 parkeerplaatsen op eigen terrein**;
- Binnen 5 min. op de A1 en de A28;
- Huurprijs € 155,- per m² per jaar excl. BTW.

Achter deze schitterende trapgevel gaat een modern kantoorpand schuil. Deze dubbele kantoorvilla is intern volledig gerenoveerd en voldoet zodoende aan de eisen van deze tijd. Enkele originele stijlkenmerken zijn daarbij bewaard gebleven. Een uniek voordeel is dat achter het pand een, met een automatisch hek afgesloten, parkeerterrein voor 10 auto's ligt. Aan de voorzijde een keurig onderhouden, openbaar, plantsoen, wat een perfect visitekaartje is voor uw bedrijf!

Comma Vastgoed B.V.
Utrechtseweg 223, 3818 EE te Amersfoort
www.commavastgoed.nl
t. 033 - 445 07 05

Adverteren in dit tijdschrift?

Bel met Veerle Sanderink
070-3780350 of kijk voor
de mogelijkheden op
www.bereikdejurist.nl

Sdu UITGEVERS

Bereikt alle juristen

Personeelsadvertenties in dit blad

Kantoor

De Haan Advocaten & Notarissen

De Haan Advocaten & Notarissen

De Haan Advocaten & Notarissen

Phijffer Advocaten

Aartsen Hekman Lodder advocaten

Aartsen Hekman Lodder advocaten

De Haan Advocaten & Notarissen

ACS Legal

ACS Legal

ACS Legal

Mertens Advocaten

Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn advocaten en notarissen

Seebregts & Saey strafrechtadvocaten

De Bok Roijers Gasseling Advocaten

Borsboom & Hamm advocaten

Van der Meij Advocaten

Walls Advocaten

BrandLoyalty

Vacature

Advocaat-medewerker Algemeen Civiel Recht

Advocaat-medewerker Arbeidsrecht

Advocaat-stagiair

een medewerker/gevorderde stagiaire strafrecht en personen-en familierecht (gevorderde) advocaat-stagiaire

advocaat op kostenbasis

Advocaat-medewerker Personen & Familierecht

Advocaat/partner ervaren/gespecialiseerd in arbeidsrecht

Advocaat/partner ervaren/gespecialiseerd in bestuursrecht

(Gevorderd) Advocaat/stagiair voor algemene praktijk

Stagiaire

Advocaten Arbeids-en ambtenarenrecht

medewerker/gevorderde stagiaire met ruime ervaring in het strafrecht

Stagiaires

kennismanager/medewerker know how

1 of 2 collega's, confrères met een (deels) eigen praktijk

advocaat-medewerker of advocaat-stagiaire (m/v)

Company Lawyer (legal counsel)

Plaats

Leeuwarden

Leeuwarden

Groningen

Nijmegen

Utrecht

Utrecht

Almere

Heerlen

Heerlen

Heerlen

Weert

Den Haag

Rotterdam

Rotterdam

Rotterdam

Amsterdam

Dordrecht

's Hertogenbosch

Regio

noord

noord

noord

oost

midden

midden

midden

zuid

zuid

zuid

zuid

west

west

west

west

west

west

zuid

Pagina

cover 3

cover 3

cover 3

pagina 152

pagina 11

pagina 11

cover 3

pagina 11

pagina 11

pagina 11

pagina 152

cover 4

pagina 11

pagina 152

pagina 11

pagina 1

pagina 1

pagina 150

Het verschil. Tussen werk en carrière

De Haan Advocaten & Notarissen behoort met 130 medewerkers tot de 25 grootste juridische dienstverleners in Nederland. Vanuit vestigingen in Groningen, Assen, Almere, Leeuwarden en Zwolle, zijn alle specialisaties vertegenwoordigd. Er werken bij ons veel jonge advocaten die bewust kiezen voor een goede werk-/privébalans en een cultuur waarin veel ruimte is voor eigen initiatief. Ondernemerschap en moderne advocatuur zijn kenmerkend voor onze werkwijze. In juni 2010 gaat onze vestiging Leeuwarden verhuizen naar een nieuwe locatie. Ter uitbreiding van onze vestigingen zijn wij nu op zoek naar:

-
- 🔥 **Advocaat-medewerker Algemeen Civiel Recht (Leeuwarden)**
 - 🔥 **Advocaat-medewerker Arbeidsrecht (Leeuwarden)**
 - 🔥 **Advocaat-medewerker Personen & Familierecht (Almere)**
 - 🔥 **Advocaat-stagiair (Groningen)**
-

Wij bieden een inspirerende werkomgeving in een dynamisch kantoor. Onze advocaten zijn enthousiast, zelfstandig en ondernemend. We zijn een professionele organisatie die ruimte biedt voor informeel en persoonlijk contact met collega's. Je krijgt volop de kans om zelfstandig vorm en inhoud te geven aan je eigen praktijk. Jaarlijks worden er veel verschillende in-company trainingen aangeboden. Daarnaast bieden wij concurrerende arbeidsvoorwaarden.

Meer informatie

Heb je interesse, e-mail dan je motivatie met c.v. naar: vacatures@dehaanlaw.nl.
Meer informatie over De Haan Advocaten & Notarissen tref je aan op onze website: www.dehaanlaw.nl. Voor meer informatie over deze vacature kun je contact opnemen met Eveline Kuiper (P&O) tel: 050 57 57 400 of 06 466 144 80.

Advocaten

Arbeids- en ambtenarenrecht

Open deur

Je kent je eigen talent en wilt dat in onze praktijk verder ontwikkelen.

Je hebt passie voor inhoud en bent niet bang voor hoge verwachtingen.

Herkenbaar? Voor ons wel.

Met vakmanschap en intellectuele scherpte ga je de kwaliteit leveren waar onze cliënten om vragen.

Maatschappelijk relevant en inhoudelijk uitdagend werk.

Ben je klaar voor onze praktijk?

De deur staat open.

Pels Rijcken
& Droogleever
Fortuijn *advocaten*
en notarissen